

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk

Organization and Activities of the Šumperk Land Office

Student: Silvie Lubinová

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jiří Kovář

Ostrava 2009

Zadání bakalářské práce

Student: **Silvie Lubinová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 01 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk**
Organization and Activities of the Šumperk Land Office

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Pozemková správa
  3. Pozemkový úřad Šumperk
  4. Pozemkové úpravy v okrese Šumperk
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav; JETMAR, Marek. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
DUMBROVSKÝ, Miroslav. Pozemkové úpravy. 1. vyd. Brno: CERM, 2004. 263 s. ISBN 80-214-2668-3.
POLIÁN, Milan. Organizace a činnost veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 342 s. ISBN 80-7175-098-0.
BUMBA, Jan. České katastry od 11. do 21. století. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 190 s. ISBN 978-80-247-2318-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Jiří Kovář**

Datum zadání: 21.11.2008

Datum odevzdání: 07.05.2009

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně. Přílohy č. 1, 2 a 6 jsem samostatně doplnila. Přílohy č. 3, 4 a 5 jsem převzala a samostatně doplnila.

V Šumperku dne 7. května 2009

.....
Vlastnoruční podpis

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 POZEMKOVÁ SPRÁVA	3
2.1 Zemědělský půdní fond	3
2.2 Evidence nemovitostí a vlastnických vztahů	5
2.3 Historický vývoj, význam a formy předchůdců pozemkových úprav	7
2.4 Vývoj pozemkových úřadů	11
2.5 Právní úprava a činnost úřadů ze zákona	15
2.5.1 Ústřední pozemkový úřad	15
2.5.2 Pozemkové úřady	15
2.5.3 Popis hlavních činností pozemkových úřadů	17
2.6 Význam pozemkový úprav	19
2.6.1 Formy pozemkových úprav	20
2.6.2 Nutnost provádění pozemkových úprav	20
2.6.3 Cíle pozemkových úprav	22
2.6.4 Plán společných zařízení	22
2.6.5 Náklady na pozemkové úpravy a realizaci společných zařízení	24
3 POZEMKOVÝ ÚŘAD ŠUMPERK	26
3.1 Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk	28
3.1.1 Restituce	28
3.1.2 Vylučování restitučních nároků	30
3.1.3 Lustrace	30
3.1.4 Vytyčování pozemků	31
3.1.5 Aktualizace bonitovaných půdně ekologických jednotek	32
3.1.6 Pozemkové úpravy	33
3.1.7 Stavební činnost	34
3.1.8 Využití dotací z fondů EU a čerpání finančních prostředků z ostatních zdrojů	35
3.1.9 Veřejné zakázky	40
4 POZEMKOVÉ ÚPRAVY V OKRESE ŠUMPERK	42
4.1. Realizace společných zařízení	43
4.1.1 Financování z veřejné pokladní správy	44
4.1.2 Financování z fondů EU	45

5 ZÁVĚR	49
SEZNAM LITERATURY	51
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	
PROHLÁŠENÍ	
SEZNAM PŘÍLOH	
PŘÍLOHY	

1 ÚVOD

Tématem bakalářské práce je „Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk“. Vzhledem k tomu, že pozemkové úřady jsou součástí systému naší veřejné správy, téma vhodně zapadá do profilu studovaného oboru Veřejná ekonomika a správa.

Cílem práce je seznámit jak s činností pozemkových úřadů všeobecně, tak s činností a organizací Pozemkového úřadu Šumperk.

Výchozí **hypotézou** práce je tvrzení, že „*pozemkové úřady jsou neobvyklým typem správního úřadu vykonávající velké množství činností*“. K danému je použita **metoda analýzy**.

Výchozí poučení lze čerpat z doporučené odborné literatury. Pasáže věnované pozemkovým úřadům v nich jsou však stručné; tento typ institucí veřejné správy nevzbudil větší pozornost odborníků. Proto jsou další informace čerpány především z právních norem, interních materiálů a internetu.

Úvodní kapitola práce je věnována pozemkové správě, analýze zemědělského půdního fondu na území České republiky, evidenci nemovitostí a s tím související evidenci vlastnických vztahů.

V letech 1948 až 1989 došlo vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku k páchání majetkových křivd. Křivdy spočívaly mimo jiné v odebrání zemědělského i lesního majetku zestátněním, zabavením rozhodnutími socialistických soudů nebo vynuceným darováním či vynuceným nevýhodným prodejem, ale i přechodu na stát bez právního podkladu. Situace, která vedla vlastníka do nevýhodné situace vznikala často dobrovolně-nuceném sdružení do společného užívání v jednotných zemědělských družstvech.

Ve snaze zmírnit následky některých těchto majetkových křivd, dosáhnout zlepšení péče o zemědělskou a lesní půdu obnovením původních vlastnických vztahů k půdě a upravit vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova

i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí, vznikl federální zákon o půdě¹.

Zákon vznikl na základě dlouhých diskuzí. Předcházelo mu hledání cesty, jak rozhodnutí o napravení majetkových křivd uvést do praxe co nejrychleji. Dalším problémem bylo zajištění realizace tohoto zákona. Tehdejší státní notářství požadovala potřebný čas pro klasické řešení v rozsahu 25–30 let, což bylo z hlediska politického zcela neúnosné. Nakonec byl ve zmíněném zákoně ustanoven vznik pozemkových úřadů a současně byl specifikován účel a obsah pozemkových úprav.

Stále ovšem zůstávala otázka, kam budou pozemkové úřady zařazeny. Tyto byly nakonec zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech² začleněny pod okresní úřady. Toto začlenění však nebylo konečné. Během 18 let prošly pozemkové úřady řadou změn.

Současným pozemkovým úpravám v minulosti předcházelo mnoho podobných činností. Samotný vývoj, význam a předchůdce pozemkových úprav stejně tak jako vývoj pozemkových úřadů popisuje úvodní kapitola.

Zbylé kapitoly jsou zaměřeny na Pozemkový úřad Šumperk, na organizaci a činnost úřadu. Poslední kapitola je zaměřena na pozemkové úpravy v okrese Šumperk.

Potvrzení či vyvrácení úvodní hypotézy je založeno na bližším seznámení s činnostmi vykonávanými pozemkovými úřady a to nejen těmi, které jsou taxativně vyjmenovány v zákoně o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ale i těmi, které z těchto činností dále vyplývají.

---

¹ Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.

² Zákon č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, v platném znění.

2 POZEMKOVÁ SPRÁVA

2.1 Zemědělský půdní fond

Půdní fond je v různých zdrojích označován jako souhrn zemědělsky zužitkované půdy. Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu³, definuje zemědělský půdní fond (dále jen „ZPF“) jako „základní přírodní bohatství naší země, nenahraditelný výrobní prostředek umožňující zemědělskou výrobu a jednu z hlavních složek životního prostředí“[12].

Dle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu „ZPF tvoří pozemky zemědělsky obhospodařované, což jsou orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady, louky, pastviny“[12]. Tyto jsou souhrnně označovány jako zemědělská půda. Do ZPF náleží také půda, která byla a má být nadále zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není, dále rybníky a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby. Příkladem nezemědělské půdy jsou polní cesty, odvodňovací příkopy, hráze sloužící k ochraně před zamokřením, ochranné terasy proti erozi apod.

Celková výměra půdního fondu České republiky činí 7 887 tis. hektarů. Celkovou bilanci půdního fondu v České republice znázorňuje tabulka 2.1. Zemědělský půdní fond tvoří zhruba polovinu (tj. 54 %) celkové rozlohy ČR[6].

Tab. 2.1 - Bilance půdy v České republice k 31.12. 2008

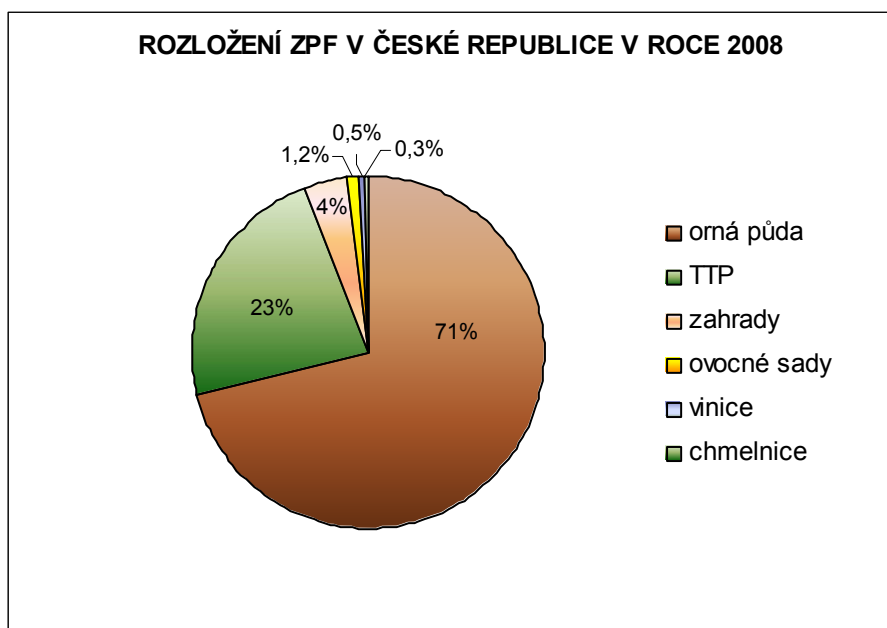
Celková výměra	7 886 512 ha
Zemědělská půda	4 244 081 ha
Nezemědělská půda	3 642 431 ha

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální – Statistická ročenka půdního fondu České republiky 2009.

Graf 2.1 zachycuje roztrídění ZPF podle druhu pozemků. Z celkové výměry zemědělské půdy tvoří největší část (71 %) orná půda. Naopak nejmenší podíl (0,3 %) zauímají chmelnice. Necelou ¼ z celkové výměry představují trvalé travní porosty.

³ Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění.

Graf 2.1 - Přehled zemědělského půdního fondu v ČR k 31.12. 2008

Zdroj dat: Český úřad zeměměřický a katastrální – Statistická ročenka půdního fondu České republiky 2009.

Výměra zemědělské půdy rok od roku klesá (viz. Tab. 2.2). Z 4 287 tis. ha v roce 1990 poklesla na 4 244 tis. ha v roce 2008, což představuje snížení o 43 tis. ha. Jedním z důvodů neustálého snižování zemědělského půdního fondu může být zejména zvyšující se počet zastavěných sídlišť, průmyslových objektů a komunikací. K tomuto je zapotřebí vyžádat souhlas orgánu ochrany zemědělského půdního fondu o vynětí ze ZPF.

Tab. 2.2 – Vývoj zemědělského půdního fondu ve vybraných letech (stav k 31.12.)

		Rok			
		1990	2000	2005	2008
Výměra zemědělské půdy (v tis. ha)		4 287	4 280	4 259	4 244
z toho (v %):	orná půda	75,0	72,0	71,5	71,2
	chmelnice	0,3	0,3	0,3	0,3
	vinice	0,4	0,4	0,4	0,5
	zahrady	3,7	3,7	3,8	3,8
	ovocné sady	1,2	1,1	1,1	1,1
	trvalé travní porosty	19,4	22,5	22,9	23,1

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální – Statistická ročenka půdního fondu České republiky 2009.

Zemědělskou půdu ve vlastnictví státu spravuje dle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o půdě“) Pozemkový fond České republiky (dále jen „PF ČR“). Dle výroční zprávy PF ČR za rok 2007, PF ČR k 31.12. 2007 takto spravoval zemědělskou půdu o celkové rozloze 368,8 tis. ha.

2.2 Evidence nemovitostí a vlastnických vztahů

Z jiného úhlu pohledu je půda nemovitostí, přičemž každá nemovitost má svého vlastníka. Schopnost evidence půdního fondu a vlastnických nebo užívatelských vztahů k půdě funguje v českých zemích bezmála tisíc let. Přesná a vyčerpávající evidence nemovitostí (pozemků a staveb pevně spojených se zemí) zhruba 200 let. Evidenci nemovitostí se věnují katastrální úřady.

Historický vývoj katastru nemovitostí

České katastry vznikaly na základě právní normy a tudíž byly vždy veřejnoprávním institutem spravovaným stanoveným státním orgánem.

Jak uvádí Bumba (2007, str. 11, 113) „katastry původně sloužily ryze fiskálním (berním, daňovým) účelům. V poslední století opustil katastr výlučně fiskální funkci a rozšířil svou působnost i do oblasti všeobecně hospodářské a technické. Historickou posloupnost katastru tvoří:

- první úřední soupisy půdy (první zmínky v roce 1022),
- počátky daně pozemkové (od roku 1250),
- první berní rula – 1. rustikální katastr (od roku 1654),
- druhá berní rula – 2. rustikální katastr (od roku 1684),
- třetí berní rula – 1. rustikální katastr tereziánský (od roku 1784),
- čtvrtá berní rula – 2. rustikální katastr tereziánský (od roku 1757),
- josefský katastr (od roku 1789),
- tereziánsko-josefský katastr (od roku 1790),

- stabilní katastr (od roku 1843) včetně etap reambulovaného či revidovaného katastru (od roku 1869) a evidovaného katastru (od roku 1883),
- pozemkový katastr (od roku 1927),
- jednotná evidence půdy (od roku 1956),
- evidence nemovitostí (od roku 1964),
- katastr nemovitostí (od roku 1993)“[1].

Všechny uvedené katastry představují především technickou složku evidenčních systémů. Jejich forma se vyvíjela neustále.

Základy dnešního novodobého katastru nemovitostí byly položeny již v roce 1817. V tomto roce začal být na základě císařského patentu po dlouhou dobu tvořen stabilní katastr, jehož výsledkem bylo zmapování veškeré půdy, geometrické zaměření pozemků, jejich zobrazení na mapách a jejich označení. Současně byly veškeré pozemky rozděleny podle druhu a byly zařazeny do jakostních (bonitních) tříd. Vznikl písemný a mapový operát, vedly se pozemkové knihy. Grafickým výsledkem měřických prací byly přesné a jednotně provedené mapy měřítka 1:2880, které jsou v mnohých případech používány dodnes. Konečným cílem stabilního katastru bylo vytvořit jednotný systém spravedlivého vyměřování daně z pozemků a určení čistého výnosu na základě zatřídění jednotlivých pozemků do bonitních tříd. Tento pozemkový katastr je uváděn jako nejslavnější ze všech českých katastrů.

V 90. letech minulého století začala etapa odstátnění zemědělské půdy, privatizace a restituce. „U nemovitého majetku si tyto akce vyžadovaly patřičné podklady, které stávající evidence nemovitostí mohla zajišťovat jen zčásti. Bylo nutno vytvořit zcela nový evidenční nástroj, kterým se stal katastr nemovitostí“[1]. ■

Katastr nemovitostí vznikl v r. 1993, kdy k 1.1. 1993 nabyly účinnosti hned tři zákony, a to zákon o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem⁴, zákon

---

⁴ Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb., zákona č. 90/1996 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb.

o katastru nemovitostí České republiky⁵ a zákon o zeměměřických a katastrálních orgánech⁶. Katastr nemovitostí České republiky (dále jen „katastr“) byl vytvořen katastrálním zákonem České národní rady a navázal na evidenci nemovitostí, která byla na území ČR vedena od roku 1964. Správu katastru nemovitostí vykonává Český úřad zeměměřický a katastrální jako ústřední orgán státní správy a katastrální úřady, jako územní orgány státní správy.

Katastr nemovitostí vznikl spojením technické evidence nemovitého majetku, evidence vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem včetně evidence vlastníků.[19]

Zákon o katastru nemovitostí říká, že „katastr je soubor údajů o nemovitostech v České republice zahrnující jejich soupis a popis a jejich geometrické a polohové určení. Součástí katastru je evidence vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem podle zvláštního předpisu a dalších práv k nemovitostem podle tohoto zákona“[13]. Katastr je také mimo jiné zdrojem informací, které slouží k ochraně životního prostředí. Pozemky se v katastru evidují v podobě parcel, které jsou rozděleny podle katastrálních území.

Jak již bylo výše uvedeno, celková výměra půdního fondu na území ČR k 31.12. 2008 činila 7 886 512 ha. Na této celkové výměře katastr nemovitostí evidoval 17 578 289 parcel katastru nemovitostí v 13 027 katastrálních územích a byly vedeny na 5 658 974 listech vlastnictví.[6]

2.3 Historický vývoj, význam a formy předchůdců pozemkových úprav

Jak uvádí Dumbrovský (2004, str. 6) „první historické zmínky o činnosti podobné současným pozemkovým úpravám najdeme již v historické literatuře o starověkém

---

⁵ Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 120/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 342/2006 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb.

⁶ Zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění zákona č. 107/1994 Sb., zákona č. 200/1994 Sb., zákona č. 62/1997 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 186/2001 Sb., zákona č. 175/2003 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb.

Babylonu a Egyptě. První písemné právní a technické údaje o rozsáhlém a technicky jednotném uspořádání zemědělských pozemků však známe až ze starověkého Říma“[2].

„Na historickém území Čech a Moravy můžeme počátky pozemkových úprav situovat do 12. – 14. století, kdy byly osídlovány okrajové části našich historických zemí, aby půda jejím vlastníkům, tedy panovníkovi a ostatním feudálům, přinášela zisk“[2]. V každém období byly a jsou jiné důvody pro úpravu pozemkové držby a spolu s tím i jiné důsledky a způsoby provádění pozemkových úprav.

Období velké kolonizace

V období feudalismu probíhalo zakládání nových vesnic a organizace k nim patřícího půdního fondu. Toto bylo svěřeno tzv. lokátorovi. Jeho úkolem bylo určení místa a způsobu zastavění vsi, vyměření a rozvržení půdního fondu na jednotlivé lány, rozmístění půdy orné, pastvin, zahrad a zpřístupnění pozemků sítí cest, vytyčení odvodňovací sítě příkopů a další. Vznikl nový protáhlý tvar pozemků. Tato organizace půdního fondu je hodnocena jako nejdůležitější etapa vývoje pozemkových úprav v období od 12. – 19. století.[19]

Raabův aboliční systém

V 18. století proběhla u nás tzv. raabizace (podle F. A. Raaba, rakouského národohospodáře) - poddanská a pozemková reforma. Raabizaci na území Čech a Moravy nařídila Marie Terezie a spočívala v nařízení velkých pozemkových úprav. Podstatou tohoto nařízení bylo rozdělení půdy velkostatků, prodání hospodářských budov a dobytka poddaným. „Moderní terminologií můžeme říci, že se jednalo o privatizaci státní a církevní půdy.“^(x) Pozemky se vyměřovaly v pravidelných tvarech s rovnoběžnými stranami, byly několikanásobně delší než širší. Parcely byly očíslovány a byla provedena bonitace půdy. Projektovala se i zastavěná část obce. Výsledné realizované pozemkové úpravy byly zobrazeny v tzv. raabizačních mapách a byly založeny písemné operáty, které byly předchůdcem pozdějšího pozemkového katastru a pozemkové knihy.[19]

Scelování pozemků po roce 1848

Problémy, které měly kořeny již v minulosti, se objevily v roce 1848. Tam, kde nebyla provedena Raabizace, byly pozemky nových vlastníků rozptýlené, nevhodných tvarů, řada z nich nebyla přístupná z veřejných cest. Docházelo k drobení pozemků dělením, prodejem části pozemků, rozdělováním pozemků v důsledku technických staveb (železnice, silnice) apod. Tyto skutečnosti vedly ke zhoršujícím se hospodářským výsledkům v zemědělství, což dospělo k nutnosti provést scelování pozemků. Dělo se tak nejdříve dobrovolným scelováním pozemků, protože nebyly vydány žádné scelovací zákony. K provádění dobrovolného scelování byl nutný souhlas všech vlastníků půdy v celém scelovaném obvodu.[19]

Úřední scelování – komasace

Pozdější úřední scelování prováděné státními orgány podle zákona mohlo být uskutečněno jen na Moravě a ve Slezsku. Na Čechy se říšský rámcový zákon nevztahoval, neboť český zemský sněm nepřijal z kompetenčních důvodů vládní předlohu zemského zákona. Jeho přijetí se nepodařilo prosadit ani v r. 1905. Důsledkem toho bylo, že až do roku 1940 se nemohlo v Čechách provádět scelování na základě právních norem, ale jen na základě dobrovolnosti a za 100% souhlasu všech účastníků. Teprve v r. 1940 byla rozšířena působnost moravských zemských scelovacích zákonů i na Čechy.[19]

„Provádění PÚ zahrnovalo 4 základní činnosti:

- a) scelování hospodářských pozemků,
- b) scelování lesů,
- c) dělení společných pozemků a úprava vlastnických a užívatelských práv,
- d) oproštění lesů od cizích enkláv a arondace lesních hranic“[2].

Období let 1948 – současnost

Po roce 1948 až do roku 1989 zcela skončily klasické pozemkové úpravy na podkladě vlastnictví. Rozhodující bylo jen užívání pozemků. Pozemkové úpravy, které

měly přihlížet ke krajině, bránit zvyšování eroze a zlepšit dopravu, se prakticky vůbec neprováděly.

V rozmezí let 1955 – 1990 se uskutečňovaly hospodářsko-technické úpravy pozemků (dále jen „HTÚP“). „Právním podkladem HTÚP bylo vládní nařízení č. 47/1955 Sb., o opatřeních v oboru hospodářsko-technických úprav. HTÚP se podle tohoto nařízení rozumělo scelování nesouvislých a rozptýlených zemědělských pozemků a vytváření velkých celků zemědělské organizace (státního statku a jednotného zemědělského družstva). Účelem mělo být vytvoření podmínek pro zavedení socialistické velkovýroby a s ní spojeného nejširšího využití mechanizace zemědělských prací. Pravým posláním však nebylo účelnější a efektivnější využívání zemědělské půdy, ale likvidace soukromého zemědělského stavu. V počáteční etapě bylo „darováno“ státu (většinou pod nátlakem) drobnými vlastníky obrovské množství pozemků“[2].

Výsledkem bylo zrušení přibližně 15 milionů parcel a vytvoření nepřírozeně velkých ploch, když byly menší parcely sjednoceny do několikahektarových lánů. Zemi ovládli traktoristé, spojování pozemků se provádělo zoráním, zanikly remízky i cesty. Tímto se projevily negativní výsledky na zvyšování eroze půdy, znečišťování povrchových a spodních vod i likvidaci rozptýlené zeleně. Tato akce řešila výlučně užívací vztahy a zcela ignorovala vlastnické vztahy k pozemkům.

Současnou fází úprav v organizaci zemědělského půdního fondu v českých zemích jsou komplexní pozemkové úpravy. Etapa nově pojatých pozemkových úprav na základě vlastnických vztahů začala v roce 1991. Pozemkovými úpravami se uspořádávají vlastnická práva k pozemkům a s nimi související věcná břemena, pozemky se jimi prostorově a funkčně upravují, scelují nebo dělí a je jimi zabezpečena přístupnost pozemků včetně vyrovnání jejich hranic. Současně se jimi vytvářejí podmínky k racionálnímu hospodaření, k ochraně a zúrodnění půdního fondu, zvelebení krajiny a zvýšení její ekologické stability.

Od roku 2002 začaly být pozemkové úpravy chápány jako nezastupitelná činnost pro zavedení pořádku ve vlastnictví pozemků. Umožňují řešení protierozní ochrany, ochranu a tvorbu krajiny, vytváření podmínek pro účelné a ekonomické hospodaření, řeší rychlou a bezpečnou zemědělskou dopravu, nutnou úpravu vodohospodářských poměrů, umožňují čerpání finančních prostředků z fondů EU a jsou jednou z mála možností obnovy

katastrálního operátu. Jak již bylo uvedeno výše, pozemky vrácené restitucemi původním vlastníkům jsou většinou zorány do velkých celků bez přístupu. Bez provedení pozemkové úpravy je nelze samostatně obdělávat, či výhodně pronajmout nebo prodat, kdežto po zpřístupnění v rámci komplexní pozemkové úpravy se zvyšuje hodnota pozemků a vlastníci s nimi mohou daleko výhodněji a svobodněji nakládat.[5]

2.4 Vývoj pozemkových úřadů

Dne 21. června 1991 nabyl účinnosti zákon ČNR č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje řízení o pozemkových úpravách a zřízení a funkci pozemkových úřadů. Jak již bylo v úvodu zmíněno, tento zákon vznikl k realizaci zákona o půdě, ve kterém byly pozemkové úřady ustanoveny k výkonu zákonem o půdě daných činností .

Zákon dle § 11 zřídil soustavu pozemkových úřadů, kterou tvořily:

- a) okresní pozemkové úřady, kterými byly samostatné referáty okresních úřadů. Na území hlavního města Prahy a měst Brna, Plzně a Ostravy vykonávaly působnost okresního pozemkového úřadu pozemkové úřady, kterými byly samostatné odbory Magistrátu hlavního města Prahy a magistrátu měst Brna, Plzně a Ostravy,
- b) Ústřední pozemkový úřad, kterým bylo ministerstvo.

Pozemkové úřady byly personálně a materiálně součástí okresního úřadu, metodicky byly podřízeny ministerstvu zemědělství. Průměrné počty pracovníků byly stanoveny na 5, což se v zápětí ukázalo jako zcela nedostatečné, protože ještě před vznikem pozemkových úřadů byly na okresní úřady a k soudům podány stovky žádostí o restituce a o pozemkové úpravy.

Zákon ČNR č. 284/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, byl zrušen zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úradech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o pozemkových úpravách a pozemkových

úřadech“), který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003. Zákon o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech upravuje řízení o pozemkových úpravách, soustavu a působnost pozemkových úřadů.

V rámci reformy státní správy a zániku okresních úřadů k 31.12. 2002 došlo uvedeným zákonem k převedení pozemkových úřadů pod přímou působnost ministerstva zemědělství. V období od 1.1. 2003 až do 31.12. 2003 se složitě vyvíjelo postavení pozemkových úřadů v rámci ministerstva, kdy pozemkové úřady měly postavení samostatných úřadů. Od 1.2. 2003 bylo 77 v České republice působících oddělení - pozemkových úřadů součástí odborů Zemědělské agentury a pozemkové úřady.

Soustavu pozemkových úřadů ministerstva jako organizační složky státu dle zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech tvoří:

- a) pozemkové úřady, které se zřizují jako správní úřady pro výkon v zákoně uvedených činností,
- b) Ústřední pozemkový úřad, který vykonává zákonem stanovené činnosti.

Tento vývoj byl pro pozemkové úřady nepříznivý, a to jak z hlediska nepříliš dokonalého souladu se zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, který se postupně upravoval několikerou změnou vnitřních předpisů, tak zejména z hlediska zajištění finančními prostředky.

Významná změna v organizaci pozemkových úřadů nastala v roce 2008. Od 1. března tohoto roku byly zrušeny stávající odbory Zemědělské agentury a pozemkové úřady, když došlo k oddělení fungování pozemkových úřadů a zemědělských agentur. Pozemkové úřady začaly fungovat zcela samostatně. Vytvořená nová struktura pozemkových úřadů sledovala nejen lepší soulad se zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ale i urychlení činností pozemkových úřadů na úseku pozemkových úprav, zlepšení systému plánování a kontroly vynakládání finančních prostředků v oblasti pozemkových úprav a při plnění dalších úkolů pozemkovými úřady, plné využití prostředků EAFRD (opatření I.1.4. Pozemkové úpravy PRV 2007-2013 viz Náklady na pozemkové úpravy a realizaci společných zařízení) a na druhé straně přímou odpovědnost pozemkových úřadů za veškerou odbornou činnost ve smyslu zákona o půdě, personální a

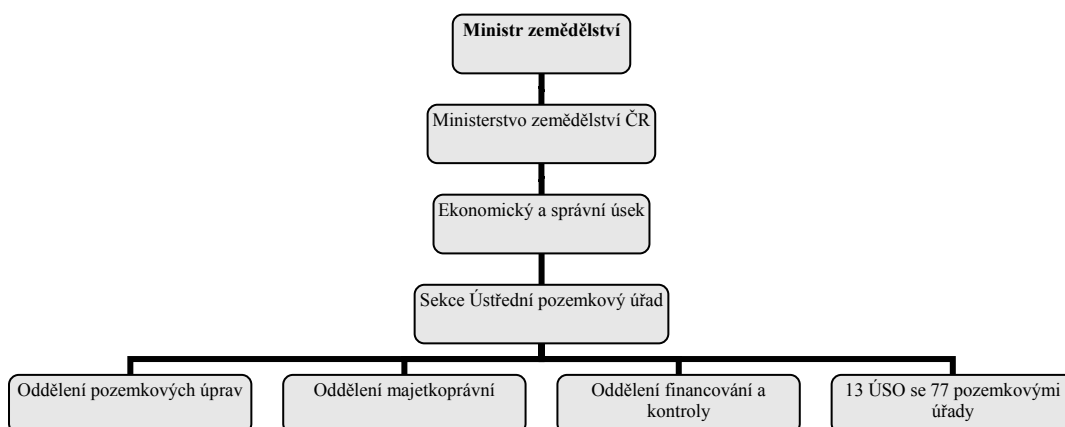
odbornou stabilizaci pozemkových úřadů a v neposlední řadě posílení řídicí a sjednocující funkce Ústředního pozemkového úřadu (dále jen „ÚPÚ“).[5]

Toto nové uspořádání pozemkových úřadů bylo považováno spíše za přechodné. Již při zavedení tohoto nového uspořádání se vedení Ministerstva zemědělství ČR (dále jen „MZe ČR“) zabývalo další reformou pozemkových úřadů.

Očekávaná změna na sebe nenechala dlouho čekat, když k 1.1. 2009 došlo ke zřízení 13 pracovišť ÚPÚ s krajskou působností. Tímto krokem bylo rozšířeno přímé řízení pozemkových úřadů ÚPÚ, které vyplývá ze zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.

ÚPÚ byl ustaven jako sekce se 13 územními samostatnými odděleními (dále jen „ÚSO“), viz diagram 2.1. V sekci v ústředí ÚPÚ byly jako samostatná oddělení zařazena oddělení pozemkových úprav, oddělení majetkoprávní, oddělení financování a kontroly a 13 ÚSO pro zajištění činností ÚPÚ ve smyslu zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. V rámci sekce pak bylo zařazeno ve smyslu zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech stávajících 77 pozemkových úřadů na úrovni oddělení.

Diagram 2.1 – Organizační začlenění pozemkových úřadů ve struktuře MZe ČR

V interních materiálech MZe ČR je uváděno, že „toto organizační členění, zřízení ÚSO, respektuje stávající ustanovení zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a není jím dotčeno stejné postavení všech v zákoně jmenovitě uvedených pozemkových úřadů. Zřízením ÚSO jde pouze o vytvoření takové vnitřní organizační struktury, která umožní efektivnější řízení. Prvoinstančním orgánem je nadále každý z pozemkových úřadů, odvolacím orgánem ÚPÚ, jak zákon o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech stanovuje“[4].

ÚSO budou mít některé koordinační úkoly, některé úkoly v oblasti personální a dále např. v oblasti zadávání veřejných zakázek, čímž došlo k posunutí některých kompetencí z centra tj. sekce ÚPÚ na územní články. Tímto krokem došlo k vytvoření pouze předstupně krajského uspořádání.

K 1.1.2009 bylo na pozemkových úřadech celkem 995 pracovních míst, přičemž nejvyšší počet těchto míst připadl na ÚSO Středočeský kraj a Praha, který má ve své působnosti 13 pozemkových úřadů (Příloha č. 1). Naopak ÚSO Karlovarský kraj disponuje s nejnižším počtem pracovních míst. Do působnosti tohoto ÚSO připadají 3 pozemkové úřady. V uvedené příloze je také uveden počet hektarů zemědělské půdy spadající do působnosti daného ÚSO.[4]

V rámci zřízení ÚSO došlo také ke sloučení řízení některých pozemkových úřadů, které navazuje již na dřívější slučování řízení některých pozemkových úřadů v rámci tehdejších zemědělských agentur a pozemkových úřadů. Výsledkem slučování řízení je řízení dvou či více daných pozemkových úřadů jedním ředitelem, přičemž sídla jednotlivých slučovaných pozemkových úřadů zůstávají zachována. Také v tomto případě je v interních materiálech MZe ČR uváděno, že „nejde o rozpor se zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Každý pozemkový úřad nadále funguje samostatně. Ke slučování řízení došlo s ohledem na malou potřebu všech činností zejména pro oblast restitucí ve většině pozemkových úřadů. Vedení MZe ČR se současně jeví jako neefektivní u dotčených pozemkových úřadů vytvářet samostatné vedení“[4].

2.5 Právní úprava a činnost úřadů ze zákona

2.5.1 Ústřední pozemkový úřad

Ústřední pozemkový úřad dle § 22 zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech:

- a) řídí pozemkové úřady,
- b) zajišťuje výzkum, rozvoj, vzdělávání a osvětovou činnost v oboru pozemkových úprav a zabezpečuje jednotné vedení a aktualizaci údajů o bonitovaných půdně ekologických jednotkách,
- c) uděluje úřední oprávnění o odborné způsobilosti k projektování pozemkových úprav,
- d) rozhoduje podle § 17 odst.6 zákona o půdě,
- e) je odvolacím orgánem proti rozhodnutí pozemkových úřadů,
- f) zabezpečuje v dohodě s krajským úřadem vazbu pozemkových úprav na zásady územního rozvoje.

2.5.2 Pozemkové úřady

Pozemkový úřad řídí a za jeho činnost odpovídá ředitel, jehož jmenování a odvolání se řídí služebním zákonem. Pozemkové úřady při výkonu své činnosti postupují především dle:

- *zákona o půdě* - zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů,
- *zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech* - zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů,
- *prováděcí vyhláška k zákonu o pozemkových úpravách* - vyhláška č. 545/2002 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav, ve znění pozdějších předpisů,
- a dalších zvláštních právních předpisů.

Pozemkové úřady dle § 20 zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech:

- a) vykonávají činnost podle zákona č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, popřípadě podle dalších zvláštních právních předpisů,
- b) rozhodují o pozemkových úpravách a organizují jejich provádění, popřípadě jejich nezbytnou projektovou část provádějí,
- c) zajišťují vytyčení pozemků a vyhotovení geometrických plánů osobami s odbornou způsobilostí podle zvláštního právního předpisu,
- d) koordinují v součinnosti s orgány územního plánování návaznost návrhů pozemkových úprav na sídelní struktury a územní plány a tvorbu a ochranu životního prostředí a krajiny; uplatňují stanoviska k územním plánům a regulačním plánům,
- e) předkládají příslušnému katastrálnímu úřadu listiny, na jejichž základě dochází ke změně vlastnických práv k pozemkům,
- f) poskytují údaje o bonitovaných půdně ekologických jednotkách, pokud tyto údaje nejsou již součástí katastru nemovitostí,
- g) zabezpečují trvalé uložení a zpřístupnění veškeré dokumentace pozemkových úprav,
- h) soustřeďují a poskytují informační údaje z oblasti pozemkových úprav,
- i) zajišťují změny map bonitovaných půdně ekologických jednotek pro účely jednotného vedení a aktualizaci údajů o bonitovaných půdně ekologických jednotkách v číselném a mapovém vyjádření,
- j) jsou příslušné k úhradě nákladů podle tohoto zákona, dále nezbytných nákladů spojených s oceněním věcí, identifikací parcel a vyměřením pozemků, nákladů spojených s aktualizací bonitovaných půdně ekologických jednotek a lustracemi pozemků,
- k) zajišťují lustraci nemovitostí v majetku České republiky, zejména pro potřeby Pozemkového fondu České republiky,
- l) jsou příslušné k přijetí peněžní částky podle § 10 odst. 2 a § 17 tohoto zákona,
- m) spolupracují s Ústředním pozemkovým úřadem při udělování, popřípadě odnímání úředního oprávnění,
- n) vyjadřují se, zda zamýšlené využití pozemků v územním a stavebním řízení není v rozporu s plánem společných zařízení podle schváleného návrhu pozemkových úprav.

2.5.3 Popis hlavních činností pozemkových úřadů

Restituce

Zákon o půdě byl vydán „ve snaze zmírnit následky některých majetkových křivd, k nimž došlo vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku v období let 1948 – 1989, dosáhnout zlepšení péče o zemědělskou a lesní půdu obnovením původních vlastnických vztahů k půdě a upravit vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí“[7].

Zákon vznikl z politických důvodů rychle, od vzniku byl již 17x novelizován. Pozemkové úřady se s řadou činností musely rychle vypořádat.

Zákon nejen upravuje ale i obnovuje práva a povinnosti vlastníků, původních vlastníků, uživatelů a nájemců půdy, jakož i působnost státu při úpravě vlastnických a užívacích práv k pozemkům. Na základě uvedeného zákona o půdě, ale i zákona České národní rady č. 243/1992 Sb.⁷, kterým se upravují některé otázky související se zákonem o půdě, bylo během 8 let v restitučních řízeních obnoveno vlastnictví k zemědělským a lesním pozemkům na ploše cca ¼ zemědělské půdy a lesní půdy a na zbývajících ¾ plochy této půdy došlo dnem účinnosti tohoto zákona, tj. 24.6. 1991, k celkovému obnovení původních vlastnických vztahů.

Tab. 2.3 - Stav vyřizování restitucí k 31.12. 2008

UKAZATEL	POČET PŘÍPADŮ	VYJÁDŘENÍ v %
Uplatněné restituční nároky	232 006	100
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	231 007	99,66
Vydaná správní rozhodnutí	448 919	100
Z toho – rozhodnutí v právní moci	436 473	97,23

Zdroj: Ústřední pozemkový úřad, Mze.

⁷ Česká národní rada za účelem zmírnění následků některých dalších majetkových křivd vzniklých v důsledku platnosti nebo zvláštního použití některých právních předpisů nebo na základě jiných důvodů na území ČR při a stanovení působnosti orgánů ČR při provádění některých ustanovení zákona o půdě schválila zákon č. 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související se zákonem o půdě.

Z tabulky 2.3 vyplývá, že proces restitucí, který vrcholil v letech 1994 - 1996 je již z 99 % ukončen, když zbývá dořešit jen několik restitučních případů. Počet vydaných správních rozhodnutí není shodný s počtem uplatněných restitučních nároků z důvodu, že k jednomu restitučnímu případu bylo často nutno vydat více rozhodnutí. Celkem bylo rozhodnuto přibližně o 1 750 000 ha půdy.

Lustrace

Lustrace pozemků spočívá v prověřování majetkových práv k nemovitostem, a to především u pozemků ve vlastnictví ČR. Práce se v této oblasti prolíná s činnostmi na úseku majetkoprávním. V současné době se provádějí především pro PF ČR. Ročně je lustrováno cca 50 000 ha zemědělské půdy. Mimo to jsou lustrovány další pozemky v souvislosti s prováděním pozemkových úprav. Nutná je přímá spolupráce s katastrálním úřadem – prověřování složek listů vlastnictví ohledně jednotlivých nabývacích titulů, zjišťování souladů a rozporů, informování dotčených osob.

Aktualizace bonitovaných půdně ekologických jednotek

Jednou z podstatných činností pozemkových úřadů je rovněž aktualizace bonitovaných půdně ekologických jednotek (dále jen „BPEJ“). BPEJ jsou v zásadě ukazatelem hodnoty zemědělské půdy a tvoří základ pro ocenění zemědělského pozemku. Ke každému pětimístnému kódu BPEJ, kterých je celkem na 2000, je přiřazena cena za 1m². Od roku 1998 je kód BPEJ evidován k zemědělským pozemkům v katastru nemovitostí a je tak součástí výpisu.

Aktualizace BPEJ provádí pracovníci pozemkového úřadu za odborného dohledu Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (dále jen „VÚMOP“). BPEJ jsou evidovány v číselných i mapových podkladech.

Vytyčování pozemků

Pozemkový úřad zabezpečí, aby nové uspořádání pozemků v rámci provedených pozemkových úprav bylo vytyčeno a označeno v terénu podle potřeby vlastníků. Jedná se o vytyčení vlastnických hranic pozemků, jejichž lomové body jsou v katastru nemovitostí v souvislosti s provedením pozemkových úprav označeny trvalou stabilizací.[8] Pozemkový úřad rovněž zajišťuje vytyčení pozemků mimo pozemkové úpravy, a to především pro subjekty hospodařící na zemědělských pozemcích, případně pozemků vydávaných v restitucích.

Pozemkové úpravy

Stěžejním zaměřením pozemkových úřadů jsou v současné době pozemkové úpravy, ve kterých se uplatňuje podstatný počet pracovníků pozemkových úřadů. Více k pozemkovým úpravám uvedeno níže.

Pozemkové úřady lze řadit k neobvyklému typu úřadu, který rozhoduje ve správním řízení o věcných právech k nemovitostem.

2.6 Význam pozemkových úprav

„Pozemkovými úpravami se ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako závazný podklad pro územní plánování“[9].

Pozemkové úpravy mají dle zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Činnost v pozemkových úpravách se tak kromě vyřešení nové efektivní vlastnické držby s ohledem na potřeby zemědělské krajiny projevuje v pozitivním dopadu na možnosti privatizace půdy a rovněž rozvíjení trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje.

2.6.1 Formy pozemkových úprav

„Pozemkové úpravy se provádějí zpravidla formou komplexních pozemkových úprav. Pokud je nutné vyřešit pouze některé hospodářské potřeby (např. urychlené scelení pozemků, zpřístupnění pozemků) nebo ekologické potřeby v krajině (např. lokální protierozní nebo protipovodňové opatření) nebo když se pozemkové úpravy mají týkat jen části katastrálního území, provádějí se formou jednoduchých pozemkových úprav“[9].

Komplexní pozemkové úpravy (dále jen „KPÚ“) představují komplexní řešení zpravidla celého katastrálního území včetně zpřístupnění pozemků, protierozní ochrany i ekologické stability území.

Jednoduché pozemkové úpravy (dále jen „JPÚ“) představují řešení zpravidla jen části jednoho katastrálního území, respektive pouze v něm vybraného problému.

2.6.2 Nutnost provádění pozemkových úprav

Potřeba provádění pozemkových úprav v ČR je dána specifickými problémy ve vlastnictví pozemků a také v celkovém uspořádání krajiny z pohledu ekologického. Problémy vznikly v předchozím režimu, prováděly se HTÚP výhradně dle potřeb velkoplošných uživatelů, kterými byly JZD a státní statky. Vytvořily se velké bloky pozemků, které však neměly vazby na vlastnictví pozemků.

Nevyjasněné vlastnictví komplikuje především podnikání v zemědělství. Omezuje jak práva vlastníků při nakládání s jejich majetkem, tak i možnost dalšího rozvoje uživatelů pozemků a jejich aktivity. Toto je jeden z hlavních důvodů, proč v poslední době výrazně stoupá zájem o zahajování zejména KPÚ a to nejen ze strany jednotlivých vlastníků – fyzických osob, ale i ze stran obcí, jejichž majetek je nevyjasněn.

V současné době jsou JPÚ nebo KPÚ provedeny na zhruba 14,0 % výměry ZPF v ČR, na dalších zhruba 13,0 % této půdy jsou pozemkové úpravy v současnosti v řešení. Postup pozemkových úprav se zatím nedaří urychlit tak, jak by odpovídalo potřebě vyjadřované zejména vlastníky půdy včetně obcí, ale také uživateli půdy a zainteresovanými orgány státní správy. Jde o finančně velmi náročné operace, které prakticky plně hradí stát, přičemž v posledních letech lze částečně využívat zejména na realizace společných zařízení v pozemkových úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření) i fondy EU.

Přesné čerpání finančních prostředků od jednotlivých finančních zdrojů za rok 2008 na vyhotovení návrhu JPÚ či KPÚ je znázorněno v tabulce 2.4. Z této vyplývá, že největší objem finančních prostředků byl čerpán z rozpočtu MZe ČR kapitoly veřejná pokladní správa (dále jen „VPS“) a naopak nejmenší z rozpočtu Ministerstva životního prostředí ČR (dále jen „MŽP ČR“).

Tab. 2.4 - Finanční zdroje v pozemkových úpravách (JPÚ + KPÚ) v roce 2008

FINANČNÍ ZDROJE	POSKYTNUTÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY (V TIS. KČ)
MZe ČR (VPS)	800 000
PF ČR	243 253
EU – OP Zemědělství	5 334
EU - PRV	348 671
Protipovodňová a erozní opatření	44 625
ŘSD	130 113
MŽP ČR	12
Ostatní	1 856
Celkem	1 573 864

Zdroj: Ústřední pozemkový úřad, MZe.

2.6.3 Cíle pozemkových úprav

K hlavním cílům pozemkových úprav patří:

- uspořádání vlastnických práv a vztahů k pozemkům,
- zajištění podmínek pro racionální hospodaření vlastníků půdy,
- zpřístupnění pozemků,
- odstranění nesouladů mezi evidovaným vlastnictvím půdy v katastru nemovitostí a skutečným stavem v terénu,
- narovnání vztahů mezi vlastníky a nájemci půdy,
- zajištění podmínek pro zlepšení životního prostředí,
- ochrana a zúrodnění půdního fondu,
- zlepšení hospodaření s vodou v krajině,
- podpora a rozvoj trhu s půdou.

2.6.4 Plán společných zařízení

Návrhu nového uspořádání pozemků vlastníků v pozemkových úpravách předchází zpracování plánu společných zařízení, který představuje soubor opatření, jenž mají zabezpečit naplnění jednoho z hlavních cílů KPÚ, kterým je vytvoření podmínek k racionálnímu hospodaření a zabezpečení ochrany přírodních zdrojů. Obsahuje přehled všech navržených opatření v obvodu pozemkových úprav. Obvodem pozemkových úprav je území dotčené pozemkovými úpravami, které tvoří jeden nebo více celků v jednom katastrálním území.

„Soubor opatření zahrnuje zejména:

- opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků – polní (hlavní, vedlejší, doplňkové) nebo lesní cesty, mostky, propustky, brody, železniční přejezdy apod.,
- protierozní opatření pro ochranu půdního fondu – protierozní meze, průlehy, zasakovací pásy, záchytné příkopy, terasy, větrolamy, zatravnění, zalesnění apod.,
- vodohospodářská opatření sloužící k neškodnému odvedení povrchových vod a ochraně území před záplavami – nádrže, rybníky, úpravy toků, odvodnění, ochranné hráze, suché poldry, apod.,

- opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability budováním územních systémů ekologické stability – biokoridory, biocentra, interakční prvky“ viz Dumbrovský (2004, str. 131)[2].

„Polní cestou se rozumí účelová komunikace, která slouží k dopravě z přilehlých pozemků a na ně. Biokoridor je území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry, a tím vytváří z oddělených biocenter systém. Biocentrum tvoří biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozměněného, avšak přírodě blízkého ekosystému. Interakční prvek je skladebný prvek územního systému ekologické stability, který nemusí navazovat na biocentra a biokoridory a tvořit s nimi funkční síť, ale působí pouze jako relativně stabilní část krajiny s pozitivním vlivem na své okolí. Za interakční prvek územního systému ekologické stability můžeme považovat např. doprovodnou zeleň podél komunikace, pokud nespojuje žádná biocentra“[5].

Navrhovaná opatření se vzájemně doplňují a prolínají. Schválený návrh pozemkových úprav slouží ze zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech jako nezbytný podklad pro územní plánování.

Pozemkové úpravy jsou prováděny v rámci výkonu státní správy, přičemž jsou odbornou činností s vysokými nároky na kvalitu úředníků i ostatních, kteří se spolupodílí na tvorbě návrhů pozemkových úprav. Jedná se především o schopnosti v oblasti zeměměřictví, majetkoprávní, ekologie krajiny atd.. Vlastní proces v pozemkových úpravách je upraven zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.

Dokončené a v terénu realizované pozemkové úpravy tak zajistí zpřístupnění všech pozemků a současně podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu a zvýšení ekologické stability krajiny. Vybudovaná společná zařízení slouží nejen zemědělcům, ale i obci a jejím obyvatelům a návštěvníkům.

Tab. 2.5 - Stav provádění pozemkových úprav k 31.12. 2008

POZEMKOVÉ ÚPRAVY	UKONČENÉ				ROZPRACOVANÉ	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	rok 2008	celkem	rok 2008	celkem		
KPÚ	126	914	58 636	386 770	872	389 656
JPÚ	92	3 358	9 975	209 517	248	99 504

Zdroj: Ústřední pozemkový úřad, MZe.

Stav provádění komplexních a jednoduchých pozemkových úprav znázorňuje tabulka 2.5. Z této vyplývá, že k 31.12. 2008 bylo v ČR dokončeno celkem 914 KPÚ na ploše 386 770 ha, přičemž v rozpracovanosti je dalších 872 KPÚ na ploše 389 657 ha. JPÚ bylo ke sledovanému datu ukončeno 3 358 na ploše 209 517 ha a rozpracovaných 248 o výměře 99 504 ha.

2.6.5 Náklady na pozemkové úpravy a realizaci společných zařízení

„Náklady na pozemkové úpravy hradí stát. Mohou se na nich podílet i účastníci pozemkových úprav příp. i jiné právnické a fyzické osoby, mají-li zájem na provedení pozemkových úprav. V případě, že provedení pozemkových úprav je vyvoláno v důsledku stavební činnosti, náklady hradí stavebník v závislosti na rozsahu území dotčeného stavbou“[9].

Od roku 2002 čerpají pozemkové úřady dotace z fondů EU. V období před vstupem do EU to byl program SAPARD a opatření I.4. Pozemkové úpravy, v rámci kterého bylo v letech 2002 a 2003 podáno a následně vybráno 329 projektů za více než 752 mil. Kč.

Po vstupu ČR do EU čerpaly pozemkové úřady dotace ze strukturálního fondu EAGGF v rámci programového dokumentu Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“ (dále jen „OP Zemědělství“), podopatření 2.I.I. Pozemkové úpravy. V letech 2004 – 2007 bylo realizováno celkem 400 projektů za více než 1 605 mil. Kč.

V období let 2007 – 2013 je v ČR rozvoj venkova podporován z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (dále jen „EAFRD“) prostřednictvím programového dokumentu Program rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 (dále jen „PRV“). Pozemkové úřady jsou v PRV žadatelem o dotaci v Opatření I.I.4. Pozemkové úpravy. Celkově bylo pro opatření I.I.4. Pozemkové úpravy v PRV vyčleněno pro období 2007 – 2013 cca 5,4 mld. Kč, což již v současné době neplatí. Na základě rozhodnutí ministra zemědělství z dubna letošního roku byly přesunuty finanční prostředky v rámci PRV z opatření I.I.4. Pozemkové úpravy do opatření IV.1.1. Místní akční skupina⁸, a to ve výši 750 mil. Kč. Tyto finanční prostředky budou čerpat vybrané místní akční skupiny⁹ (dále jen „MAS“). O daný finanční objem bude ochuzena celková suma určená pro pozemkové úpravy.[5], [21]

Tab. 2.6 - Použití finančních prostředků v pozemkových úpravách v roce 2008

		POUŽITÉ FINANČNÍ PROSTŘEDKY (v tis. Kč)
JPÚ + KPÚ návrh		866 450
JPÚ + KPÚ realizace celkem		707 414
z toho:	cesty	578 312
	protierozní opatření	28 981
	hydrologické opatření	51 612
	ekologické opatření	26 069
	ostatní	19 440
JPÚ + KPÚ návrh a realizace		1 573 864

Zdroj: Ústřední pozemkový úřad, MZe.

Na zpracování návrhů JPÚ a KPÚ a na realizaci společných zařízení (viz tab. 2.6) byly využity finanční prostředky ze zdrojů uvedených v tabulce 2.4 kromě prostředků PF ČR.

Daná problematika bude v dalších kapitolách rozebrána na příkladě organizace a činnosti Pozemkového úřadu Šumperk.

⁸ Opatření IV.1.1, Místní akční skupina - V rámci tohoto opatření realizují místní akční skupiny svůj Strategický plán Leader. Podpora je poskytována místním akčním skupinám, které splní kritéria přijatelnosti, posuzovaná SZIF, a jsou vybrána Hodnotitelskou komisí, složenou ze jmenovaných expertů. Opatření se realizuje na základě principů Leader.

⁹ MAS - v rámci daného opatření pro potřeby PRV - Obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zájmové sdružení právnických osob podle § 20 písm. f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Subjekt musí splňovat podmínku partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem.

3 POZEMKOVÝ ÚŘAD ŠUMPERK

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Z hlediska územně-správního tvoří spolu se Zlínským krajem oblast Střední Moravy (NUTS 2). Člení se na pět okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk). Olomoucký kraj má na severu 104 km dlouhou mezistátní hranici s Polskem, na východě sousedí s Moravskoslezským krajem, na jihu se Zlínským a Jihomoravským krajem a na západě s krajem Pardubickým.

K 31.12. 2008 celková výměra kraje dosáhla 526 663 ha (tj. 6,7 % z celkové rozlohy ČR), přičemž rok od roku klesá v kraji podíl zemědělské půdy, který ke sledovanému datu tvořil 53,3 % a zvyšuje se podíl nezemědělské půdy (46,7 %).

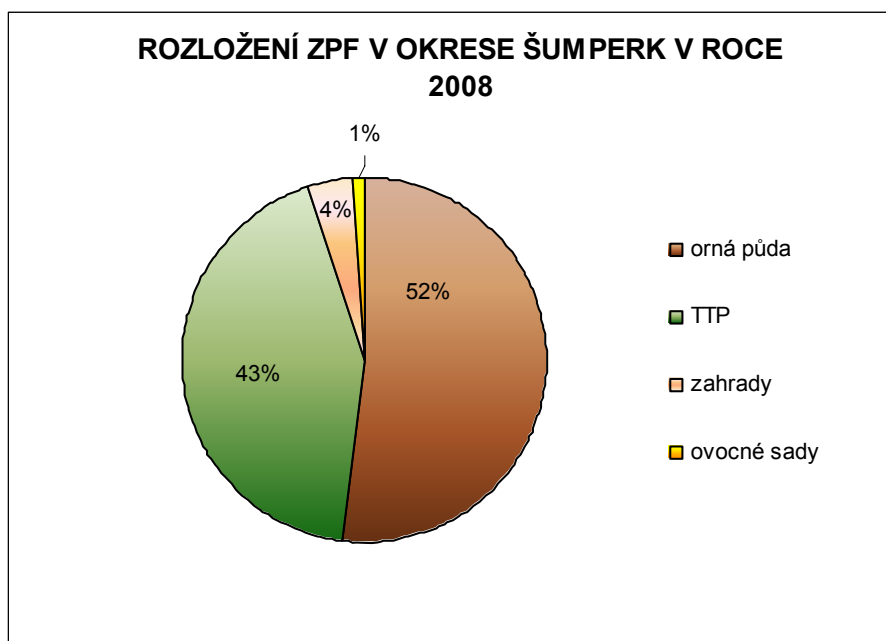
V Olomouckém kraji působí 5 pozemkových úřadů, přičemž Pozemkový úřad Šumperk zajišťuje činnost v rámci správního obvodu okresu Šumperk. Dalšími pozemkovými úřady jsou Pozemkový úřad Jeseník pro okres Jeseník, Pozemkový úřad Olomouc pro okres Olomouc, Pozemkový úřad Prostějov pro okres Prostějov a Pozemkový úřad Přerov pro okres Přerov.

Okres Šumperk se rozprostírá na severu Olomouckého kraje. Na jihovýchodě sousedí s okresem Olomouc a na severu s okresem Jeseník. Na východě okresu Šumperk probíhá společná hranice s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje a na západě hranice s okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí z kraje Pardubického.

Celkovou rozlohou 131 302 ha se okres Šumperk řadí na druhé místo mezi 5 okresy Olomouckého kraje hned za okres Olomouc. Na celkové ploše Olomouckého kraje se okres Šumperk podílí 25 %. Velmi významnou část výměry okresu tvoří lesní půda, která se na celkové výměře podílí 48,4 %. Zemědělská půda z celkové rozlohy okresu zaujímá 43 %, přičemž podíl orné půdy na celkové rozloze je 22,4 %. Graf 3.1 znázorňuje přehled zemědělského půdního fondu v okrese Šumperk, když z něj vyplývá, že největší podíl zaujímá orná půda (52,3 %). Chmelnice a vinice nejsou v okrese Šumperk z důvodu členité podhorské vrchoviny zastoupeny.[6]

Graf 3.1 - Přehled zemědělského půdního fondu v okrese Šumperk k 31.12. 2008

Zdroj dat: Český úřad zeměměřický a katastrální – Statistická ročenka půdního fondu České republiky 2009.

Počet obcí okresu Šumperk je 77. Jak již bylo výše uvedeno, celková výměra půdního fondu okresu Šumperk k 31.12. 2008 činila 131 302 ha. Na této celkové výměře katastr nemovitostí evidoval 183 katastrálních územích a vedl 65 718 listů vlastnictví.[6]

Do působnosti Pozemkového úřadu Šumperk spadá (shrnutí základních údajů k 31.12. 2008):

• Celková výměra okresu Šumperk	131 302 ha
• Zemědělská půda	56 135 ha
• Lesní pozemky	63 579 ha
• Vodní plochy	1 305 ha
• Počet katastrálních území	183
• Počet LV	65 718
• Počet parcel	313 631
• Počet vlastníků	72 186
• Počet obcí	77

3.1 Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk

Pozemkový úřad Šumperk (dále jen „PÚ Šumperk“) je orgánem státní správy patřící do působnosti MZe ČR. Je oddělením a spadá do ÚSO Olomoucký kraj.

Jak je uvedeno v zákoně o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, pozemkový úřad řídí a za jeho činnost odpovídá ředitel, resp. pro PÚ Šumperk ředitelka. Tato byla na základě zákoníku práce jmenována ministrem zemědělství do funkce vedoucí oddělení – ředitelka Pozemkového úřadu Šumperk v odboru Ústřední pozemkový úřad Ministerstva zemědělství. V rámci tehdejších zemědělských agentur a pozemkových úřadů bylo do 15. ledna 2008 řízení PÚ Šumperk sloučeno s řízením Pozemkového úřadu Jeseník (dále jen „PÚ Jeseník“). Výsledkem bylo řízení uvedených pozemkových úřadů jedním ředitelem, resp. v daném případě ředitelkou. V současné době má již každý z těchto úřadů své řízení, tzn. PÚ Šumperk i PÚ Jeseník má každý svého ředitele, resp. v daných případech ředitelku.

PÚ Šumperk vykonává činnosti mu uložené zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Chod pozemkového úřadu zajišťuje 14 pracovníků (včetně ředitelky). PÚ Šumperk jako oddělení není vnitřně dále nijak členěn. Dle vykonávaných činností jej však lze obrazně rozčlenit do několika úseků, kterými jsou činnosti v rámci restitucí, lustrací, bonitací půdě ekologických jednotek, vytyčování pozemků, pozemkových úprav, stavební činnost, úkony v rámci zadávání veřejných zakázek a v neposlední řadě administrativní činnosti a účetnictví.

3.1.1 Restituce

Zatímco po založení pozemkových úřadů na tomto úseku působil největší počet pracovníků, dnes je oblast restitucí na PÚ Šumperk zastřešována jedním pracovníkem (právníkem), který mimo jiné zastupuje ředitelku PÚ Šumperk. Tento také vystupuje v odborných věcech pozemkové správy před soudy, je-li pověřen ředitelkou PÚ Šumperk. Dále vykonává činnost podle zákona o půdě a podle dalších zvláštních předpisů, předkládá příslušnému katastrálnímu úřadu listiny, na jejichž základě dochází ke změně vlastnických a

jiných práv k pozemkům¹⁰, koordinuje činnost při lustrování vlastnických vztahů pro účely pozemkových úprav a pro účely PF ČR¹¹, metodicky řídí přípravu uzavřených restitučních spisů k archivaci a vypracovává zásadní právní výklady a stanoviska a stanovuje obecné postupy aplikace právních předpisů.

Dřívější Okresní Pozemkový úřad se setkával v počátcích řešení této problematiky se značným nápořem restituentů i s problémy na katastrálním úřadu při zajišťování podkladů, identifikací parcel a následném zápisu rozhodnutí.

V současné době je restituční proces v okrese Šumperk téměř u konce. Celkem bylo PÚ Šumperk přijato 3005 žádostí, přičemž již je rozhodnuto o 99 % uplatněných restitučních nárocích. Správním orgánem bylo vydáno přibližně 5 217 rozhodnutí a bylo rozhodováno celkem o 35 481 ha půdy. Z uvedené výměry, o které bylo v restitucích rozhodováno, bylo skutečně vydáno 20 637 ha zemědělské půdy, 5 047 ha lesní půdy a 3 523 ha ostatní plochy. Zbylá půda, o které bylo rozhodnuto, nebyla vydána. Za 5 098 ha byla oprávněným osobám¹² poskytnuta náhrada¹³, za 1 176 ha náhrada poskytnuta nebyla. Přehled vydané a nevydané půdy znázorňuje graf č. 3.2.

K řešení zbývají nejsložitější restituce, kdy v některých případech nedostatečnost podkladů, složité identifikace pozemků a zdlouhavá soudní řízení znemožňují urychlené vyřešení restitučních žádostí.

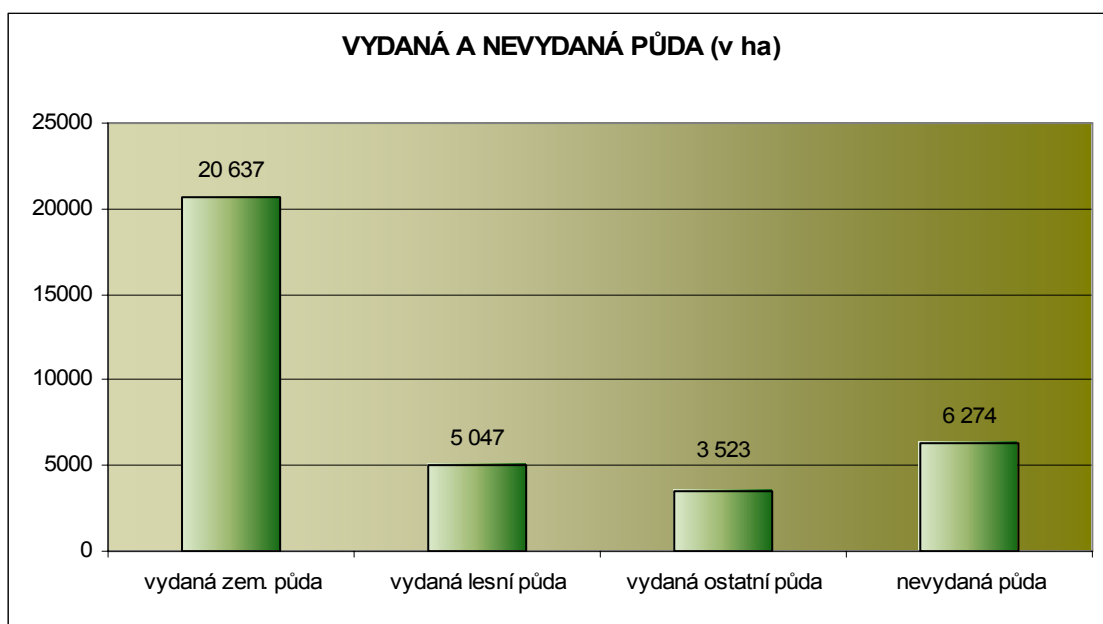
¹⁰ § 20 písm. e) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ § 20 písm. k) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 4 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.

¹³ § 14 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.

Graf 3.2 – Rozhodnutá půda v rámci restitucí v okrese Šumperk (stav k 31.3. 2009)

Zdroj dat: Pozemkový úřad Šumperk.

3.1.2 Vylučování restitučních nároků

Organizační složky státu pověřené hospodařením s majetkem ČR jsou při nakládání s těmito nemovitostmi dle ust. § 2 zákona č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů, povinny zažádat pozemkový úřad o potvrzení, zda na vydání pozemků bylo či nebylo uplatněno právo podle zákona o půdě nebo podle zákona ČNR č. 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související se zákonem o půdě a zda pozemky nejsou určeny podle schváleného návrhu KPÚ pro výstavbu polních cest a na provedení technických, vodohospodářských a ekologických opatření.

3.1.3 Lustrace

PÚ Šumperk provádí lustrace od r. 2003. Touto činností se zabývají 2 pracovníci pozemkového úřadu, přičemž každý z pracovníků vykonává i jiné činnosti. V první řadě jsou lustrovány pozemky v souvislosti s prováděním pozemkových úprav. Před prováděním pozemkových úprav musí být pozemky v daném katastrálním území prolustrovány, čímž je

identifikován historický majetek obce a církevní majetek. S ohledem na zjištěné skutečnosti je nutné buď zajistit převedení zjištěného historického majetku na příslušnou obec nebo zablokovat příslušný nárok církve v rámci KPÚ. PÚ Šumperk dále provádí v rámci kapacitních a časových možností lustrace na žádost PF ČR. PF ČR v žádosti uvádí, jaká katastrální území mají být přednostně pro jejich potřeby prolustrovány případně uvedou pouze jednotlivé parcely. V další řadě PÚ Šumperk provádí lustrace také pro Zemědělský podnik Razová, s.p., a to na základě jednotlivých žádostí o lustraci konkrétních parcel. Již v menším měřítku tuto činnost provádí na základě jednotlivých žádostí dalších složek státu a státních organizací.

V Příloze č. 2 je uveden celkový přehled lustrovaných katastrálních území (pro potřeby PÚ i PF ČR) v okrese Šumperk s uvedením výměry, která byla v daném katastrálním území prolustrována. Není podmínkou, že se musí lustrovat celé katastrální území, proto se výměra lustrované zemědělské půdy neshoduje s celkovou výměrou zemědělské půdy v daném katastrálním území. Lustrování pro potřeby PÚ Šumperk je prováděno jen na parcelách, které jsou zahrnuty do obvodu¹⁴ pozemkových úprav. Celkem bylo od roku 2003 v okrese Šumperk prolustrováno 2 315,5452 ha zemědělské půdy.

3.1.4 Vytyčování pozemků

Jelikož okres Šumperk je téměř z poloviny zalesněn, bylo nutné zajistit vlastníkům lesních pozemků nezbytné zaměření jejich pozemků. Zaměřeny byly ucelené lesní komplexy v 13 katastrálních územích.

PÚ Šumperk v současné době vytyčuje zemědělské a lesní pozemky ve vlastnictví fyzických osob, a to na základě písemné žádosti. Prošetří, zda jde o restituenta, který má ze zákona o půdě nárok na vytyčení všech vydaných pozemků, či zda se jedná o žadatele, který má zájem na pozemcích hospodařit.

---

¹⁴ § 3 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Pozemkový úřad se potýká s nedostatek finančních prostředků na vytyčení. K 30.4. 2009 eviduje 30 požadavků. V současné době dochází k vytyčování žádostí z roku 2007. Tuto činnost PÚ Šumperk zajišťuje prostřednictvím dodavatele (geodeta), kterého vybral ve výběrovém řízení a uzavřel s ním Rámcovou smlouvu na geodetické práce.

Z důvodu finanční a časové náročnosti je cílem PÚ Šumperk získat stanici GPS a pokusit se alespoň z části uspokojit žadatele vlastními silami.

3.1.5 Aktualizace bonitovaných půdě ekologických jednotek

Tuto činnost zajišťuje PÚ Šumperk stejně jako ostatní pozemkové úřady od roku 1997. Aktualizace BPEJ zemědělské půdy se v daném katastrálním území provádí především v závislosti na plánu zahajování pozemkových úprav. Dále je tato činnost vykonávána také na základě zpracování jednotlivých žádostí vlastníků na aktualizaci BPEJ na konkrétní parcely.

Aktualizaci BPEJ v celé ČR pro pozemkové úřady, tedy i pro PÚ Šumperk, zajišťuje VÚMOP na základě smlouvy uzavřené s ÚPÚ. I v této oblasti s ohledem na nedostatek finančních prostředků PÚ Šumperk zajistil proškolení dvou zaměstnanců, kteří by se výrazněji v budoucnosti zapojili do aktualizace BPEJ, tedy by ji v terénu zabezpečovali a VÚMOP by vykonával jen metodické řízení a kontrolu.

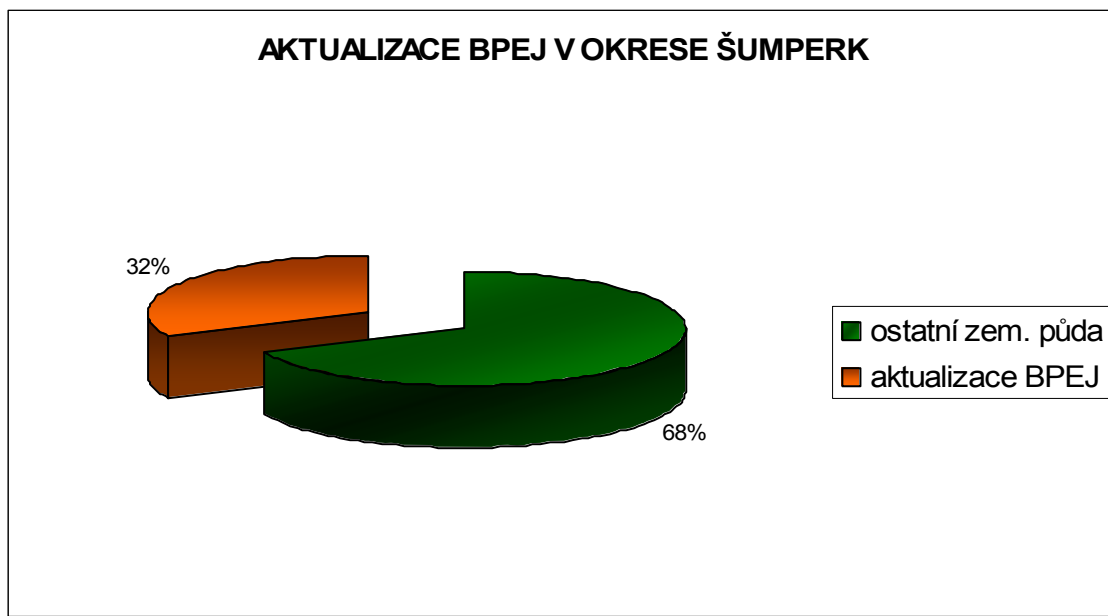
V současné době byla provedena PÚ Šumperk aktualizace BPEJ na 42 katastrálních území v okrese Šumperk (viz Příloha č. 3 – stav k 12.2. 2009) o celkové výměře 17 753 ha zemědělské půdy. Podíl zemědělské půdy, na které byla provedena aktualizace BPEJ v okrese Šumperk znázorňuje graf č. 3.3.

Administrací BPEJ se na PÚ Šumperk zabývá jedna referentka. Tato je zároveň koordinátorkou této činnosti v rámci Olomouckého kraje. S výkonem BPEJ souvisí také zajištění a provádění změny map BPEJ v číselném a mapovém vyjádření podle vyhlášky¹⁵.

---

¹⁵ Vyhláška č. 546/2002 Sb. Ministerstva zemědělství, kterou se mění vyhláška č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika BPEJ a postup pro jejich vedení a aktualizaci.

Graf 3.3 – Podíl aktualizace BPEJ v okrese Šumperk

Zdroj dat: Pozemkový úřad Šumperk.

3.1.6 Pozemkové úpravy

Na úseku pozemkových úprav vykonává činnost 9 referentů, z nichž 4 vykonávají jen některé dílčí úkony. K těmto dílčím úkonům patří především vyhledávání podkladů pro určení účastníka v řízení o pozemkových úpravách, kde není patrný ze stavu katastru nemovitostí. Dále pátrání po dědicích zemřelých účastníků řízení a stanovení opatrovníka neznámým vlastníkům či zemřelým vlastníkům, u kterých není prozatím znám okruh dědiců.

Pracovníci, jejichž hlavní náplní je provádění pozemkových úprav, rozhodují o pozemkových úpravách a organizují jejich provádění¹⁶, případně je sami provádí. Dále koordinují v součinnosti s orgány územního plánování návaznost návrhů pozemkových úprav na územní plány, tvorbu a ochranu životního prostředí a krajiny¹⁷, předkládají příslušnému katastrálnímu úřadu listiny, na jejichž základě dochází ke změně vlastnických a

¹⁶ § 20 odst. 1 písm. b) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ § 20 odst. 1 písm. d) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

jiných práv k pozemkům¹⁸, zabezpečují trvalé uložení a zpřístupnění veškeré dokumentace pozemkových úprav¹⁹, soustřeďují a poskytují informace z oblasti pozemkových úprav²⁰.

Vzhledem k rozsáhlosti této činnosti je více o pozemkových úpravách v okrese Šumperk, jejich vývoji, počtu, dotčených katastrálních územích a realizaci společných zařízení na základě plánu společných zařízení, uvedeno ve 4. kapitole „Pozemkové úpravy v okrese Šumperk“.

3.1.7 Stavební činnost

I když stavební činnost není činností stanovenou zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, je činností nepostradatelnou při realizaci plánů společných zařízení. Pozemkový úřad je z hlediska realizace společných zařízení podle schválených návrhů pozemkových úprav navíc stavebníkem (z pohledu stavebního zákona) a investorem (z hlediska evidence majetku), což představuje další okruh činností, které nejsou v zákoně přímo uvedeny, ale pozemkový úřad jejich výkon zajišťuje a tato je nezbytná. Činnosti spočívají především v zajištění vypracování projektové dokumentace k realizaci společných zařízení, zajištění stavebního povolení postupem dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zajištění technického dozoru investora, zajištění koordinátora bezpečnosti práce, což vyplývá z povinnosti stavebníka zajistit bezpečnost práce na stavbě. Pozemkový úřad je také tvůrcem smluv o dílo, které uzavírá s dodavatelem na realizace staveb.

K dalším podstatným činnostem patří evidence vznikajícího investičního majetku. Tento je na základě kolaudačního rozhodnutí o povolení k uvedení stavby do trvalého provozu a užívání a na základě protokolu o předání a převzetí (na straně předávajícího PÚ Šumperk, na straně přejímajícího příslušná obec) vyřazen z majetku PÚ Šumperk a

---

¹⁸ § 20 odst. 1 písm. e) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ § 20 odst. 1 písm. g) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ § 20 odst. 1 písm. h) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

bezplatně předán do účetnictví obce, v jejímž obvodu se realizovaná společná zařízení nacházejí. Obec v souladu s ust. § 12 odst. 4 zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech vlastní společná zařízení realizovaná podle schváleného návrhu. Dále na příslušnou obec přejde také smluvně ujednaná záruka zhotovitele stavby na provedené dodávky a práce (přechod záruky je zakotven v uzavřené smlouvě o dílo).

Vzhledem k nutnosti zajištění velkého množství činností, které jsou administrativně a časově velmi náročné a s ohledem na absenci pracovní síly (na stavebním úseku působí pouze jeden referent) a odborníků na výkon předmětných činností, jsou některé z uvedených činností zabezpečeny smluvně. Technický dozor investora je vykonáván externistou na základě uzavřené rámcové smlouvy na určené stavby, přičemž referent PÚ Šumperk s tímto dozorem spolupracuje. Zajištění bezpečnosti práce na stavbě stavebník (PÚ Šumperk) smluvně zcela převádí smlouvou o dílo na dodavatele (zhotovitele) stavby.

K činnostem vykonávaných na stavebním úseku dále patří spolupráce s referenty pozemkových úprav na sestavení harmonogramu realizací společných zařízení a financování těchto realizací, příprava podkladů pro uzavření smluv o dílo na projektování (vypracování projektových dokumentací) a na realizaci společných zařízení v rámci schváleného návrhu pozemkových úprav. K nezbytným patří také kontrola věcné a formální správnosti účetních dokladů staveb, sledování účelnosti vynakládaných finančních prostředků a kontrola zpracování podkladů pro proplácení.

3.1.8 Využití dotací z fondů EU a čerpání finančních prostředků z ostatních zdrojů

Jelikož finanční prostředky přidělované ze státního rozpočtu nebyly a nejsou příliš vysoké, aby plně pokryly jak projekční, stavební, geodetické a jiné práce v souvislosti s činnostmi pozemkového úřadu, je snahou PÚ Šumperk k realizaci společných zařízení v maximální míře získat finanční prostředky z dotačních programů EU i ČR.

Pozemkové úřady jsou jako jediná organizační složka státu možným žadatelem o datace z fondů EU a příjemcem pomoci z těchto fondů. Pozemkový úřad připravuje a administruje projekty pro získání finančních prostředků z dotačních programů EU i ČR.

Fondy EU

Z evropských zdrojů jsou pozemkové úřady v ČR podporovány od roku 2002. Pozemkové úpravy velmi významně přispívají k čerpání dotací z fondů EU.

a) SAPARD

SAPARD nebo-li Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova je prvním dotačním programem EU, ze kterého PÚ Šumperk čerpal finanční prostředky. Finanční prostředky mohly být využity v časovém rozmezí let 2000 – 2006, maximálně však do konkrétního data vstupu do EU.

V rámci Programu SAPARD předložil PÚ Šumperk 4 projekty s žádostí o poskytnutí finanční pomoci. V rámci Podopatření 1.4.2: Geodetické práce, nové mapování v digitální formě, vyměřování pozemků včetně geometrických plánů podle zákona o půdě, jehož cílem bylo dokončení transformace vlastnických vztahů a umožnění hospodaření na vlastní půdě, byl Agenturou SAPARD ze dvou podaných projektů vybrán pouze jeden.

Poskytnuté finanční prostředky byly určeny na identifikaci vlastnických hranic pozemků a jejich následné využití pro účely plnění stanovených hospodářských úkolů spojených s užíváním lesních pozemků jednotlivými vlastníky v katastrálním území Zábřeh na Moravě.

Druhý předložený projekt se žádostí o poskytnutí finanční pomoci, který byl určen na vyměřování vybraných hranic lesních pozemků v katastrálním území Radnice nebyl Národní výběrovou komisí pro Program SAPARD doporučen a z důvodu nedostatku finančních prostředků byl zamítnut.

V rámci Podopatření 1.4.1.: Výstavba a rekonstrukce polních cest, budování územního systému ekologické stability a protierozní opatření, jehož cílem bylo zpřístupnění a optimální organizace půdního fondu, zvýšení ekologické stability krajiny a ochrana půdy, byl Agenturou SAPARD ze dvou předložených projektů s žádostí o poskytnutí finanční pomoci vybrán rovněž jeden projekt. Tímto byl projekt na realizaci dvou zpevněných vedlejších polních cest v katastrálním území Postřelmov.

Národní výběrovou komisí pro Program SAPARD nebyl doporučen a z důvodu nedostatku finančních prostředků byl zamítnut projekt „Založení prvků ÚSES v k.ú. Postřelmov“.

b) Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

Základní programový dokument pro program SAPARD „Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR na rok 2000 – 2006“ byl v opatření 1.4. Meliorace a pozemkové úpravy cenným zdrojem a podkladem pro vytvoření podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy v OP Zemědělství.

OP Zemědělství sloužil po vstupu ČR do EU v rozmezí let 2004 – 2006 jako základní programový dokument pro čerpání dotací z orientační sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF). Struktura podopatření byla obdobná jako tomu bylo u opatření 1.4. programu SAPARD. Podporu bylo možné získat na geodetické práce pro vytvoření návrhu pozemkových úprav, vyměřování pozemků za účelem přesné identifikace vlastnických parcel a vytyčení nově navržených pozemků vycházející ze schváleného návrhu pozemkové úpravy a taktéž na realizaci plánů společných zařízení na základě schváleného návrhu pozemkových úprav (tj. polní cesty, protierozní opatření, opatření ke zvýšení ekologické stability krajiny).

Zkušenosti získané PÚ Šumperk v rámci programu SAPARD výrazně přispěly k rychlému zahájení čerpání finančních prostředků v rámci EAGGF.

PÚ Šumperk bylo v rámci OP Zemědělství podáno celkem 5 projektů. Na geodetické práce pro vytvoření návrhu pozemkových úprav byly podány 2 projekty, a to pro katastrální území Klopina a katastrální území Vlachov. Další 2 projekty byly podány na realizaci společných zařízení v rámci schváleného návrhu pozemkových úprav. Jednalo se o projekty na realizaci dvou lokálních biokoridorů v katastrálním území Postřelmov. Pátým předložených projektem byl projekt na realizaci dvou polních cest v katastrálním území Postřelmov.

Projekty podané v rámci OP Zemědělství byly SZIF²¹ schváleny a PÚ byla poskytnuta na realizaci uvedených akcí finanční pomoc.

c) Program rozvoje venkova

Čerpání dotací z OP Zemědělství bylo ukončeno v roce 2006, kdy skončilo programovací období EU. V období let 2007 – 2013 mohou členské státy EU čerpat dotace do zemědělství a rozvoje venkova, a to z fondu s názvem Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (dále jen „EAFRD“). Důvodem vzniku tohoto nového fondu bylo velké množství programů, systémů programování a různých systémů finančního řízení a kontroly v předcházejícím programovacím období, což podstatně zvýšilo administrativní zátěž členských států a Komise. Snahou je získat pro rozvoj venkova jednotné financování a programový rámec.

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR je realizován v období 2007 – 2013, a to prostřednictvím Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013 (dále jen „PRV“). Existence a realizace PRV má přispět k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem, tj. k rozvoji venkovského prostoru ČR, především zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření.

Pozemkové úpravy jsou jednou z oblastí, do kterých směřuje podpora z EAFRD a jsou zařazeny v ose I., prioritě I.1. Modernizace, inovace a kvalita, opatření I.1.4. Pozemkové úpravy. Opatření je zaměřeno na řešení problematiky vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečné zemědělské infrastruktury či absence prvků ekologické stability v krajině. Při provádění pozemkových úprav dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků všech vlastníků půdy v daném katastrálním území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků. Podporu mohou pozemkové úřady získat na realizaci plánů společných zařízení na základě schváleného návrhu pozemkových úprav a na geodetické projekty.

---

²¹ Státní zemědělský intervenční fond zřízený zákonem č. 256/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů – akreditovaná platební agentura pro poskytování dotací v rámci PRV nebo-li poskytovatel dotace.

V rámci PRV PÚ Šumperk předložil již 5 projektů, přičemž všechny byly SZIF schváleny a PÚ byla poskytnuta finanční pomoc. Jeden projekt byl předložen na záměr a) zaměření území a všech polohopisných prvků a další geodetické práce pro vytvoření návrhu pozemkových úprav dle zákona č. 139/2002 Sb.. Zbylé byly podány na záměr d) realizace plánů společných zařízení pozemkových úprav dle zákona č. 139/2002 Sb., a to jak na opatření ke zpřístupnění pozemků, tak vodohospodářské opatření sloužící k zneškodnění odvedení povrchových vod a ochraně území před záplavami a v neposlední řadě opatření k ochraně a tvorbě prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Ostatní zdroje

Po roce 2006 vznikly nové požadavky na provádění a realizaci pozemkových úprav zejména ze strany PF ČR, ŘSD a protipovodňových opatření. S tímto jsou spojené i nové finanční zdroje.

Od roku 2008 PÚ Šumperk čerpá finanční prostředky z fondu PF ČR, který spolufinancuje pozemkové úpravy (vypořádání vlastnických vztahů) v problémových katastrálních územích dotčených především nedokončeným přidělovým řízením a nedokončeným scelováním dle zákona č. 47/1948 Sb., v platném znění. PF ČR dohodou přistupuje jako objednatel č. 2 ke smlouvě o dílo uzavřené mezi PÚ Šumperk (objednatel č. 1) a zhotovitelem návrhu KPÚ. Předmětem uzavřené dohody je závazek PF ČR k uhrazení díla specifikovaného ve smlouvě, a to do maximální výše, kterou se PF ČR podílí na spolufinancování. Uvedené finanční prostředky mohou být použity jen v souladu s usnesením výkonného výboru PF ČR.

V minulých letech pozemkový úřad zatím finanční prostředky z tohoto fondu nečerpal, a to především s ohledem na nedostatečnou kapacitu pracovníků. V současné době se PF ČR podílí na spolufinancování vypracování návrhu KPÚ v katastrálním území Branná u Šumperka, která mimo jiné řeší i rekonstrukci přídelů.

V roce 2008 schválil výkonný výbor PF ČR spolufinancování JPÚ, a to v katastrálních územích Štítý Hamerské a Bartoňov. Také v letošním roce byly schváleny finanční prostředky na 3 KPÚ v katastrálních územích Březná, Rohle a Pusté Žibřidovice.

Pozemkové úřady mohou zahajovat pozemkové úpravy z podnětu stavebníka či vlastníků půdy. V těchto případech se finančně spolupodílejí na realizaci pozemkové úpravy. V okrese Šumperk PÚ zahájilo dvě KPÚ z podnětu stavebníka a to ŘSD.

Dalším zdrojem, ze kterého tedy PÚ Šumperk čerpá finanční prostředky, je ŘSD. ŘSD je v uzavřených smlouvách o dílo na vypracování návrhu KPÚ v katastrálním území Vlachov a KPÚ v katastrálním území Zvole u Zábřeha přístupující stranou (jako objednatel), a to z důvodu následného budování obchvatu, který povede přes daná katastrální území. ŘSD se u KPÚ v katastrálním území Vlachov podílí na financování 57,5 %, u KPÚ v katastrálním území Zvole u Zábřeha 26 %. Zde se ŘSD finančně spolupodílí jako stavebník a jeho finanční spoluúčast je určena na základě vypracované studie, která zhodnotila objem zásahu výstavby obchvatu v daném území. ŘSD se taktéž bude finančně podílet na realizaci některých společných zařízení.

3.1.9 Veřejné zakázky

PÚ Šumperk je v souladu s právními předpisy a Organizačním řádem MZe ČR zadavatelským útvarem – ředitelka PÚ Šumperk zadavatelem, který je věcně příslušný zadávat ve své působnosti veřejné zakázky. Pozemkový úřad jako veřejný zadavatel zajišťuje přípravu zadání veřejných zakázek vždy v souladu s platnou právní úpravou, v současné době podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. Uvedený zákon do podmínek ministerstva zemědělství konkretizují vnitřní předpisy MZe ČR, kterým je mimo jiné Příkaz ministra zemědělství o závazném postupu při zadávání veřejných zakázek, který má chránit před eventuelními vážnými pochybeními v zadávání.

Pozemkový úřad vypisuje výběrová řízení jak na zpracování návrhu pozemkových úprav, tak na vypracování projektových dokumentací, realizaci společných zařízení, vytyčovací a geodetické práce, ale i technický dozor investora, a všechny další zakázky s finančním limitem nad 50 tis. Kč (přičemž PÚ Šumperk min. na základě průzkumu trhu zadává i zakázky pod tímto limitem). Již citovaným vnitřním předpisem je stanoven limit 10 mil. Kč, přičemž u zakázek nad tento limit je zadavatelem vrchní ředitel ÚPÚ a

příslušnou veřejnou zakázku administruje vybraný dodavatel, kterým je v současné době na základě uzavřené Rámcové smlouvy firma EUROTENDER s.r.o., Poděbrady.

Zadavatel (ať už PÚ nebo ÚPÚ) jmenuje do hodnotící komise 3 členy z řad zaměstnanců a další členy z řad zástupců obcí nebo přistupujících stran (PF ČR, ŘSD). Tímto je zabezpečena zásada transparentnosti. Taktéž je zajištěna odborná úroveň komise.

PÚ jako zadavatel zodpovídá za řádné provedení zadávacího řízení a jeho průběh náležitě dokladuje podle zákona o veřejných zakázkách a dle vnitřních norem MZe ČR.

4 POZEMKOVÉ ÚPRAVY V OKRESE ŠUMPERK

Jak již bylo uvedeno výše, následující (4.) kapitola je zaměřena na pozemkové úpravy v okrese Šumperk, jejich vývoj, počet provedených JPÚ a KPÚ a v neposlední řadě realizace společných zařízení.

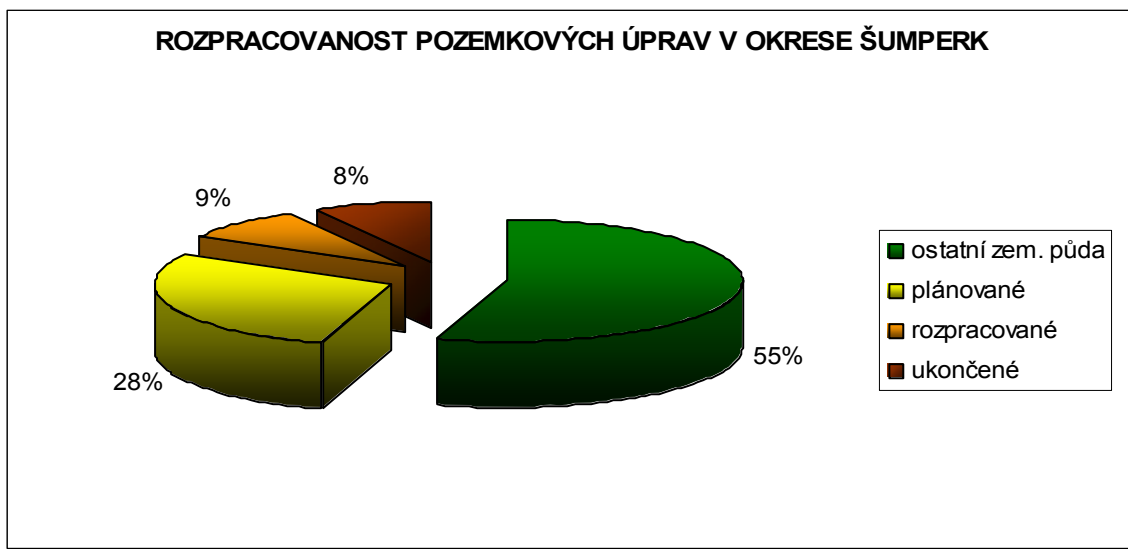
Na úseku pozemkových úprav byla situace velmi složitá. V prvních letech byly prováděny hlavně JPÚ s využitím zatímního užívání nebo časově omezenými nájmy. Později bylo přistoupeno k výměnám vlastnictví pozemků. Od roku 1994 se začalo s prováděním KPÚ.

PÚ Šumperk za 18 let svého působení k datu 31.3. 2009 na úseku pozemkových úprav ukončil 8 JPÚ na celkové výměře 168,34 ha. Rozpracovány jsou v současné době 2 JPÚ v katastrálním území Štědrákova Lhota a Vikantice, a to na výměře 2 ha. KPÚ je do současnosti ukončeno 6 na celkové výměře 4 301,43 ha, přičemž rozpracováno je 8 KPÚ na 4 991,32 ha. Přehled ukončených a rozpracovaných JPÚ a KPÚ je zobrazen v Příloze č. 4. Ukončené pozemkové úpravy jsou již zapsané v katastru nemovitostí.

V dlouhodobém výhledu má PÚ Šumperk do roku 2016 zahájit a řešit dalších 22 KPÚ na celkové výměře 15 914 ha. Důvodem zahájení KPÚ v 10 katastrálních územích je požadavek PF ČR, u kterých se bude PF ČR podílet na spolufinancování vypracování návrhů pozemkových úprav. Ve 3 katastrálních územích budou KPÚ zahájeny z důvodu plánované výstavby obchvatu. Ve zbylých katastrálních územích budou KPÚ zahájeny z důvodu vyslovení vlastníků pozemků nadpoloviční výměry zemědělské půdy v dotčeném katastrálním území (§ 6 odst. 3 zákona o pozemkových úradech a pozemkových úpravách). Podíl ukončených, rozpracovaných a plánovaných pozemkových úprav do roku 2016 k celkové zemědělské půdě v okrese znázorňuje graf 4.1.

Graf 4.1 – Pozemkové úpravy v okrese Šumperk (stav k 31.3. 2009)

Zdroj dat: Pozemkový úřad Šumperk.

Cílem PÚ Šumperk do budoucna je ročně zahajovat a ukončovat průměrně 1-2 JPÚ a 3 KPÚ. Při zpracování návrhů pozemkových úprav zajistit takový postup, aby mohly být maximálně využívány finanční zdroje EU, které jsou zaměřené především do realizační části, tzn. výstavbu společných zařízení na základě schválených návrhů pozemkových úprav. Přednostně řešit ve spolupráci s PF ČR pozemkové úpravy v problémových katastrálních územích dotčených především nedokončeným přidělovým řízením a nedokončeným scelováním. Zajistit postup pozemkových úprav, na nichž se podílí stavebník (zejména liniové stavby), kde jde nejdůležitějším partnerem ŘSD a pozemkové úpravy, jejichž provedení se požaduje z důvodu ochrany území před povodněmi.

4.1 Realizace společných zařízení

Pozemkové úpravy naplní celé své poslání dané v § 2 zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech teprve tehdy, když je jejich návrh plně realizován v terénu. Tedy nově navržené pozemky jsou v terénu podle potřeb vlastníků vytyčeny (Příloha č. 5) a jsou vybudována společná zařízení v souladu se schváleným návrhem. Ukázky vybraných realizovaných společných zařízení v okrese Šumperk jsou uvedeny v Příloze č. 6.

4.1.1 Financování z veřejné pokladní správy

Na základě schváleného návrhu pozemkové úpravy v katastrálním území Třeština byly zrealizovány 4 interakční prvky na parcelách o celkové výměře 0,9348 ha. Realizace spočívala ve vytyčení a stabilizaci hranic pozemků určených pro realizaci interakčních prvků a realizaci interakčních prvků. Součástí uzavřené smlouvy o dílo je následná péče (údržba) o založené interakční prvky po dobu 3 let od jejich založení.

Interakční prvky byly na základě schváleného návrhu pozemkové úpravy zrealizovány také v katastrálním území Dolní Libina. Na parcelách o celkové výměře 1,3511 ha bylo zrealizováno 5 interakčních prvků. Stejně jako u interakčních prvků v katastrálním území Třeština i zde byly součástí realizace vytyčení a stabilizace hranic pozemků určených pro realizaci, realizace interakčních prvků a ve smlouvě o dílo byla ošetřena následná 3letá péče (údržba) o založené interakční prvky.

V současné době jsou již IP v obou katastrálních územích vybudovány a probíhá 3letá údržba. Příslušné obce, v jejichž obvodu se uvedené interakční prvky nacházejí, se stanou vlastníky těchto interakčních prvků po skončení údržby o založené IP.

Z veřejné pokladní správy je financována také právě probíhající realizace lokálních biokoridorů v katastrálním území Postřelmov. Jedná se o založení dvou biokoridorů podle schválené pozemkové úpravy, a to na celkové výměře 9,3554 ha. Obec se stane vlastníkem vybudovaných biokoridorů po skončení 3leté údržby.

Jedinou realizovanou polní cestou financovanou z veřejné pokladní správy je polní cesta (délka 1820 m, šířka 4m) v katastrálním území Dolní Libina, která byla vybudována jako společné zařízení dle schváleného návrhu pozemkové úpravy. Stavba již byla zkolaudována a uvedena do trvalého provozu a užívání. Poté došlo k bezúplatnému převodu této účelové polní komunikace, když ji Obec Libina převzala od PÚ do své účetní a majetkové evidence.

Polní cesta umožnila přístup vlastníkům k jejich nově navrženým pozemkům, kteří se tak mohli ujet hospodaření na vlastní půdě. Polní cesta neplní jen funkci obslužnou a dopravní, ale také protierozní a krajínotvornou.

4.1.2 Financování z fondů EU

Reálná potřeba finančních prostředků na návrhy pozemkových úprav a jejich realizaci výrazně převyšuje skutečnou výši přidělenou ze státního rozpočtu, a proto zejména pro výstavbu společných zařízení v rámci pozemkových úprav PÚ Šumperk hledá a využívá různé zdroje.

SAPARD

Z programu SAPARD byly dle schváleného návrhu pozemkové úpravy realizovány dvě zpevněné vedlejší polní cesty v katastrálním území Postřelmov. Vlastníkem polních cest je již Obec Postřelmov.

Polní cesty byly budovány jako jednopruhové o šířce 4 m. Podél jedné strany jsou osázené stromy, podél druhé strany byl vybudován odvodňovací příkop na zachycení povrchové dešťové vody. Podél polních cest bylo také vybudováno 8 sjezdů s propustkem a 18 sjezdů bez propustku. Délka polních cest je 1149,338 m a 328,464 m.

OP Zemědělství

Pro lepší přístupnost obhospodařovaných pozemků byly z OP Zemědělství v rámci schváleného návrhu pozemkové úpravy v katastrálním území Postřelmov realizovány dvě polní cesty. Jedna z polních cest je hlavní polní cestou. Tato byla napojena na již vybudovanou polní cestu, která byla realizována z finančních prostředků programu SAPARD. Druhá polní cesta (vedlejší) byla napojena na stávající místní komunikaci. Délka nově postavených polních cest je 408,375 m (hlavní polní cesta) a 540,498 m (vedlejší polní cesta). Polní cesty jsou jednopruhové (šířka 4 m) s asfaltovým povrchem.

Polní cesty byly v roce 2007 bezúplatně předány do vlastnictví Obce Postřelmov. Na převíjajícího (Obec Postřelmov) přešly záruky poskytnuté dodavatelem stavby (uvedené v uzavřené smlouvě o dílo), které v současné době běží.

V katastrálním území Postřelmov byly z finančních prostředků OP Zemědělství také realizovány dva lokální biokoridory, jejichž cílem bylo napomoci vytvořit funkční systém ekologické stability krajiny v daném katastrálním území. Došlo k doplnění zeleně, což má pozitivní vliv na životní prostředí a k napojení stávajících biocenter na lokální biokoridory. LBK byly realizovány na parcelách o celkové výměře 5,1397 ha. Realizace LBK byla ukončena v roce 2006 a poté předána do vlastnictví Obce Postřelmov. Příjemce (Obec Postřelmov) je povinen dodržet závaznou 5letou lhůtu vázanosti na účel od předání LBK, tzn. neměnný účel používání objektů pořízených v rámci OP Zemědělství.

EAFRD

K doposud realizovaným stavbám z finančních prostředků EAFRD patří realizace hned 4 polních cest a jednoho průlehu.

Realizace na základě schválených návrhů pozemkových úprav probíhají v katastrálních územích Dolní Libina (2 polní cesty), Postřelmov (polní cesta) a Bludov (polní cesta a průleh). Celkem bude vybudováno 4,3901 km polních cest.

Realizovaná polní cesta v katastrálním území Bludov je vedlejší polní cestou jednopruhovou s výhybnami. Délka polní cesty je 0,7761 km, šířka 4m, výsadba zeleně jednostranně podél cesty bude na ploše 2036 m². Vysazená zeleň bude plnit funkci protierozního opatření. Účelem budovaného průlehu bude podpořit zasáknutí a zpomalení povrchového odtoku a jeho neškodného svedení do lesoparku. Průleh bude plnit jak funkci protierozní, tak i vodohospodářského opatření k ochraně životního prostředí.

V katastrálním území Dolní Libina jsou realizovány hned dvě polní cesty od sebe ne příliš vzdálené. Délka nově budovaných polních cest činí 0,286 m a 1,300 km (šířka 4 m). Podél polních cest nebude osázena zeleň. Jedna z vybudovaných polních cest bude spojnicí mezi již zrealizovanou polní cestou (financována z VPS) a hospodářským objektem. Druhá z polních cest bude sloužit jako hlavní polní cesta, která se připojuje na místní komunikaci vedoucí k místnímu kamenolomu.

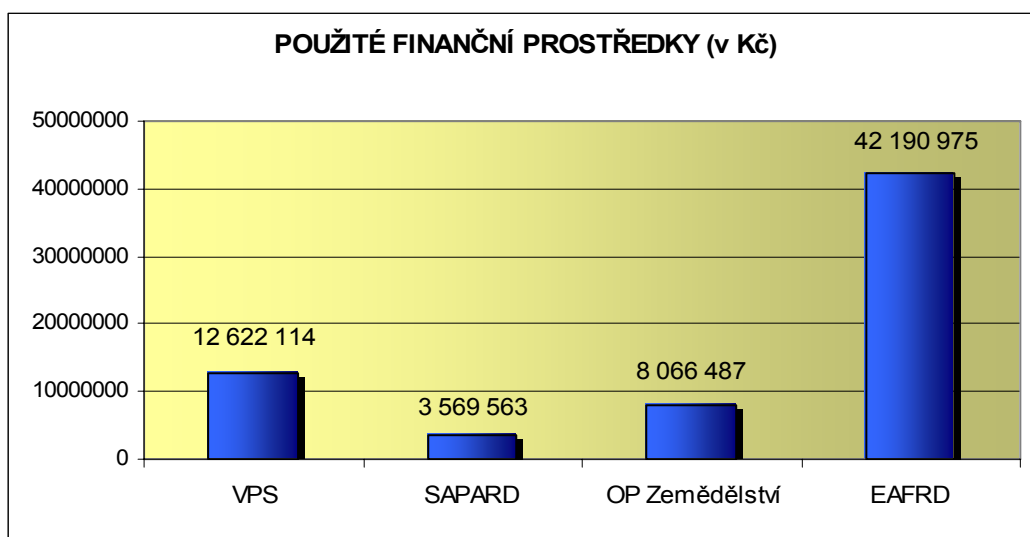
Posledním v současné době realizovaným společným zařízením je 2,028 km dlouhá (4 m široká) polní cesta v katastrálním území Postřelmov. Tato bude zatím PÚ nejdelší realizovanou polní cestou. Tato hlavní polní cesta tvoří pomyslný „obchvat“ obce.

Všechna uvedená realizovaná společná zařízení budou v souladu se zákonem o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech protokolárně převedena na obce, v jejichž katastrálním územích se realizované stavby nachází. Příslušné obce zajistí jejich údržbu, k čemuž se již před samotnou realizací stavby zavázaly ve Smlouvě o závazku uzavřené mezi PÚ Šumperk a danou obcí.

Během měsíce června t.r. by mělo dojít k zahájení prací na realizaci 3 polních cest (2 polních cest a části polní cesty) včetně jednoho propustku a interakčního prvku na základě schválené pozemkové úpravy v katastrálním území Třeština. Pozemky určené ke stavbě jsou zčásti využívány jako polní cesty, ale toto jejich využití je ovlivňováno počasím a ročním obdobím. Jedna z polních cest je zpevněná jen z části celkové trasy, jedna je navržena jako nová na dosud zatravněném pozemku, poslední je zpevněná, ale v nevyhovujícím stavu včetně kapacitně nevyhovujícího trubního propustku. Interakční prvek bude sloužit k ozelenění prvně uvedené polní cesty i k rozšíření zeleně v části katastrálního území, kde zeleň doposud chybí. Délky cest jsou 1,038 km; 0,175 km a 0,436 km. Realizovaná společná zařízení budou taktéž protokolárně převedena na obec, která se ve Smlouvě o závazku zavázala k jejich údržbě.

Na realizaci společných zařízení byly využity finanční prostředky z výše uvedených zdrojů. Jejich celkovou výši znázorňuje graf 4.2. Výše finančních prostředků z EAFRD je zatím stanovena podle schválených projektů – příslibených dotací. Přesná výše bude známa podle skutečného čerpání až po ukončení staveb, které v současné době stále probíhají.

Graf 4.2 – Čerpané finanční prostředky na realizaci společných zařízení

Zdroj dat: Pozemkový úřad Šumperk.

Důležitým faktorem nezbytným pro realizaci uvedených společných zařízení bylo vytvoření pracovního týmu, který zpracoval projekty pro podání žádostí o získání dotací z výše uvedených fondů EU, připravil a zrealizoval příslušná výběrová řízení a také připravil technickou část projektové dokumentace jak z hlediska správního (např. stavebního zákona) tak i z hlediska technického (např. předání podkladů pro předání staveniště).

5 ZÁVĚR

Bakalářská práce „Organizace a činnost Pozemkového úřadu Šumperk“ byla vypracována s výrazným přispěním zkušeností zpracovatele ze zaměstnání na pozici referenta Pozemkového úřadu Šumperk. Cílem práce bylo seznámit s činností pozemkových úřadů na území České republiky a podrobněji se zaměřit na činnost a organizaci Pozemkového úřadu Šumperk.

Kapitola druhá se zabývá stručnou charakteristikou zemědělského půdního fondu a katastru nemovitostí, historií a vývojem pozemkových úprav a pozemkových úřadů. Do nedávné doby pozemkové úřady převážnou část své pracovní náplně věnovaly činnostem souvisejícím s restitucemi. V současné době představují hlavní činnost pozemkových úřadů zejména pozemkové úpravy a jejich investiční realizace (výstavba společných zařízení). Z dříve schválených návrhů pozemkových úprav je v současné době zajišťován velký objem realizací společných zařízení, na které lze čerpat dotace z programů EU.

Třetí kapitola bakalářské práce je zaměřena na organizaci a činnost Pozemkového úřadu Šumperk. V této části je zdůrazněna nezbytnost provádění restitucí, lustrací, aktualizací bonitovaných půdně ekologických jednotek a jejich vzájemnou provázanost s prováděním pozemkových úprav a stavebních činností. Důležitou činností pozemkových úřadů je čerpání finančních prostředků z fondů EU a ostatních zdrojů a s tím spojené zadávání veřejných zakázek. Tomuto tématu se věnuje závěr třetí kapitoly.

Závěr práce je zaměřen na pozemkové úpravy v okrese Šumperk a na ně navazující realizace společných zařízení. Kapitola se zabývá financováním konkrétních realizací z fondů EU a ze státního rozpočtu.

Činnost pozemkového úřadu je závislá na ekonomických podmínkách na jedné straně a na optimálním počtu pracovníků na straně druhé. Od těchto dvou hledisek se odvíjí počet zahajovaných pozemkových úprav a také následná realizace společných zařízení. Je nutno podotknout, že Pozemkový úřad Šumperk veškeré činnosti, ať už taxativně vyjmenované v zákoně o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech či ty, které tento zákon přímo neuvádí, ale jsou pozemkových úřadem vykonávány, zajišťuje při 14

pracovnících včetně ředitelky pozemkového úřadu. Činnosti jsou velmi náročné administrativně, časově ale i svou odborností. Vzhledem k jejich velkému množství dochází často ke kumulaci několika činností u jednotlivých pracovníků, což mnohdy znemožňuje růst specifické odbornosti na jednotlivé činnosti. Na druhou stranu jsou pracovníci podrobněji seznámeni s veškerými činnostmi pozemkového úřadu.

Výchozí hypotézou práce je tvrzení, že *„pozemkové úřady jsou neobvyklým typem správního úřadu vykonávající velké množství činností“*. Metodou analýzy jednotlivých činností byla hypotéza potvrzena.

SEZNAM LITERATURY

Zdroje:

- [1] BUMBA, Jan. *České katastry od 11. do 21. století*. 1. vyd. Praha : Grada, 2007. 190 s. ISBN 978-80-247-2318-1.
- [2] DUMBROVSKÝ, Miroslav. *Pozemkové úpravy*. 1. vyd. Brno : CERM, 2004. 263 s. ISBN 80-214-2668-3.
- [3] Interní materiály Pozemkového úřadu Šumperk.
- [4] Interní materiály Ústředního pozemkového úřadu, MZe.
- [5] *Pozemkové úpravy*. Ministerstvo zemědělství ČR, Ústřední pozemkový úřad. 1992- , roč. 1. Praha : Tempo Press, 1992- . ISSN 1214-5815.
- [6] *Statistická ročenka půdního fondu České republiky*. Český úřad zeměměřický a katastrální. Praha : 2009. 46 s.
- [7] Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.
- [8] Zákon č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, v platném znění.
- [9] Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.
- [10] Zákon České národní rady č. 243/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související se zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, v platném znění.
- [11] Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění zákona č. 210/1993 Sb., zákona č. 90/1996 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb..
- [12] Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění.
- [13] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění zákona č. 89/1996 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 120/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 342/2006 Sb. a zákona č. 186/2006 Sb..

- [14] Zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění zákona č. 107/1994 Sb., zákona č. 200/1994 Sb., zákona č. 62/1997 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 186/2001 Sb., zákona č. 175/2003 Sb. a zákona č. 499/2004 Sb..
- [15] Zákon č. 95/1999 Sb., o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Vyhláška č. 546/2002 Sb. Ministerstva zemědělství, kterou se mění vyhláška č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika BPEJ a postup pro jejich vedení a aktualizaci.

Prameny:

- [17] *Český statistický úřad - Olomouc : Charakteristika kraje* [online]. c2009 , 8.1.2009 [cit. 2009-04-01]. Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_kraje>.
- [18] *Český statistický úřad – Olomouc : Charakteristika okresu* [online]. c2009 , aktualizováno 30.9.2004 [cit. 2009-04-01]. Dostupný z WWW:
<http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_sumperk>.
- [19] *Český úřad zeměměřický a katastrální : Stručná historie katastru nemovitostí* [online]. Verze 1.8.2. [2004] , poslední aktualizace 22.2.2009 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW:
<http://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?PRARESKOD=300&MENUID=11&AKCE=DOC:10-KATASTR_HISTORIE>.
- [20] *Ministerstvo zemědělství České republiky : Operační program Zemědělství* [online]. [2009] , 20.9.2004 [cit. 2009-02-18]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mze.cz/Index.aspx?ch=74&typ=2&ids=773&val=773>>.
- [21] *Ministerstvo zemědělství České republiky : Program rozvoje venkova* [online]. [2009] , 10.4.2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW:
<<http://www.mze.cz/UserFiles/File/aholasova/TZ%20k%20Leadru%20-%20word%20ist.doc>>.
- [22] *Ministerstvo zemědělství České republiky : SAPARD* [online]. [2009] , 26.8.2004 [cit. 2009-03-31]. Dostupný z WWW:
<http://www.mze.cz/UserFiles/File/Balejova/Opatreni%201.4.%20SAPARD_web.doc>.

- [23] *Pozemkový fond České republiky : Výroční zprávy* [online]. Verze 2.08.0610. c1991-2009 [cit. 2009-03-19]. Dostupný z WWW:
<<http://www.pfcr.cz/pfcr/dokumenty/vyrzpr07.doc>>.

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ

Zkratka:	Název:
BPEJ	Bonitované půdě ekologické jednotky
ČR	Česká republika
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development)
EAGGF	Evropský zemědělský orientační a záruční fond (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund)
EU	Evropská unie
HTÚP	Hospodářsko-technické úpravy pozemků
JPÚ	Jednoduché pozemkové úpravy
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KPÚ	Komplexní pozemkové úpravy
k.ú.	Katastrální území
MZe ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OP Zemědělství	Operační program rozvoje venkova a multifunkčních zemědělství
PF ČR	Pozemkový fond České republiky
PRV	Program rozvoje venkova
PÚ	Pozemkový úřad
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnice
SAPARD	Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova (Special Accession for Agriculture and Rural Development)
ÚPÚ	Ústřední pozemkový úřad
ÚSO	Územní samostatné oddělení
VÚMOP	Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i.
VPS	Veřejná pokladní správa
ZPF	Zemědělský půdní fond

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezentačnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Šumperku dne 7. května 2009

.....
Silvie Lubinová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Sobotín 33, 788 16 Sobotín

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Pozemkové úřady v rámci zřízení ÚSO (stav k 1.1. 2009)

Příloha č. 2: Přehled lustrovaných k.ú. v okrese Šumperk (výměra v ha)

Příloha č. 3: Aktualizace BPEJ v okrese Šumperk (k 12.2. 2009)

Příloha č. 4: Ukončené a rozpracované pozemkové úpravy v okrese Šumperk (k 31.3. 2009)

Příloha č. 5: okres Šumperk, k.ú. Moravičany (uspořádání pozemků před a po KPÚ)

Příloha č. 6: Ukázky některých realizovaných společných zařízení v pozemkových
úpravách v okrese Šumperk